

Βρυξέλλες, 8 Σεπτεμβρίου 2022
(OR. en)

12003/22

**Διοργανικός φάκελος:
2022/0263 (NLE)**

**SOC 475
GENDER 140
EMPL 325**

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	8 Σεπτεμβρίου 2022
Αποδέκτης:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2022) 442 final
Θέμα:	Πρόταση ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για την αναθεώρηση των στόχων της Βαρκελώνης σχετικά με την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2022) 442 final.

σνημμ.: COM(2022) 442 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 7.9.2022
COM(2022) 442 final

2022/0263 (NLE)

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

**για την αναθεώρηση των στόχων της Βαρκελώνης σχετικά με την προσχολική
εκπαίδευση και φροντίδα**

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

• Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης

Στην ομιλία της για την κατάσταση της Ένωσης το 2021, η πρόεδρος κα von der Leyen εξήγγειλε μια νέα ευρωπαϊκή στρατηγική για τη φροντίδα με σκοπό τη στήριξη των ανδρών και των γυναικών ώστε να λαμβάνουν την καλύτερη δυνατή φροντίδα στα διάφορα στάδια της ζωής τους και να επιτυγχάνουν την καλύτερη δυνατή ισορροπία μεταξύ της επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής τους. Η πρωτοβουλία αποτελείται από μια ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με μια ευρωπαϊκή στρατηγική για τη φροντίδα¹, συνοδευόμενη από δύο προτάσεις για συστάσεις του Συμβουλίου, μία σχετικά με την αναθεώρηση των στόχων της Βαρκελώνης για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και μία σχετικά με τη μακροχρόνια φροντίδα².

Η διαθεσιμότητα υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας αποτελεί βασική κινητήρια δύναμη για τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας. Ο συσχετισμός μεταξύ της συμμετοχής των μητέρων στην αγορά εργασίας και των ποσοστών εγγραφής στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα είναι ιδιαίτερα έντονος για τις μητέρες των οποίων το μικρότερο παιδί είναι κάτω των 3 ετών. Στο πλαίσιο αυτό, οι στόχοι της Βαρκελώνης για την παιδική φροντίδα καθορίστηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο³ το 2002 με στόχο την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας μέσω της ενίσχυσης της παροχής υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έθεσε δύο στόχους, δηλαδή ποσοστό συμμετοχής 90 % για παιδιά ηλικίας από 3 ετών έως την ηλικία υποχρεωτικής σχολικής φοίτησης και ποσοστό συμμετοχής 33 % για παιδιά ηλικίας κάτω των 3 ετών⁴. Μολονότι οι στόχοι της Βαρκελώνης επιτεύχθηκαν κατά μέσο όρο σε επίπεδο ΕΕ, ορισμένα κράτη μέλη υστερούν σημαντικά, ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν διαφορές, ιδίως για τα παιδιά από νοικοκυριά χαμηλότερου εισοδήματος.

Στόχος της παρούσας σύστασης είναι να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να αυξήσουν τη συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα προκειμένου να διευκολυνθεί η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας και να ενισχυθεί η κοινωνική και γνωστική ανάπτυξη των παιδιών, ιδίως των παιδιών που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση ή προέρχονται από μειονεκτούντα περιβάλλοντα. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή προτείνει την αναθεώρηση των στόχων της Βαρκελώνης ώστε να δοθεί νέα ώθηση για την επίτευξη περαιτέρω σύγκλισης προς τα πάνω μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τη συμμετοχή των παιδιών στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα⁵ και, ως εκ τούτου, να αυξηθεί η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας και να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ των φύλων στην απασχόληση⁶. Εξετάζει επίσης πρόσθετες διαστάσεις που είναι σημαντικές για την επίτευξη των στόχων της Βαρκελώνης, ιδίως την οικονομική προσιτότητα, την

¹ COM (2022) 440.

² COM (2022) 441.

³ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης, της 15ης και 16ης Μαρτίου 2002 (2002), SN 100/1/02 REV 1.

⁴ Έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, έκθεση για τους στόχους της Βαρκελώνης, (2013), [Στόχοι της Βαρκελώνης \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52013DC0244).

⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «Μια Ένωση ισότητας — Στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025» [COM(2020) 152 final].

⁶ Το χάσμα μεταξύ των φύλων στην απασχόληση νοείται ως η ποσοστιαία διαφορά μεταξύ των ποσοστών απασχόλησης ανδρών και γυναικών.

προσβασιμότητα και την ποιότητα της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, στοιχεία που είναι καίριας σημασίας για την ανταπόκριση στις ανάγκες των γονέων και των παιδιών και, ως εκ τούτου, επηρεάζουν την πραγματική αξιοποίηση των εν λόγω υπηρεσιών. Καλεί επίσης τα κράτη μέλη να λάβουν υπόψη τη χρονική ένταση της συμμετοχής των παιδιών στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, η οποία θα πρέπει να είναι επαρκής ώστε να επιτρέπει στους γονείς να απασχολούνται ουσιαστικά με αμειβόμενη εργασία, καθώς και το ποσοστό των παιδιών που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού και συμμετέχουν στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα.

Από το 2002 το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών αυξάνεται σταθερά, φτάνοντας στο 67,7 % το 2021 σε σύγκριση με το 60,7 % το 2010⁷ —παρότι κατέγραψε μείωση το 2020 (66,1 %) εξαιτίας της κρίσης λόγω της νόσου COVID-19. Αυτή η ανοδική τάση συνοδεύεται από ένα μοτίβο αύξησης του μορφωτικού επιπέδου των γυναικών, καθώς περισσότερες γυναίκες ολοκληρώνουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση και αποκτούν ανώτερους τίτλους σπουδών⁸.

Παρά τις βελτιώσεις αυτές, το χάσμα μεταξύ των φύλων στην απασχόληση εξακολουθεί να είναι σημαντικό και το 2021 ανερχόταν σε 10,8 ποσοστιαίες μονάδες⁹. Το Eurofound εκτίμησε τη ζημία που προέκυψε από το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων σε 320 δις. EUR το 2018. Το μεγαλύτερο μέρος του ποσού αυτού αποτελείται από εισοδήματα και κοινωνικές εισφορές που χάνονται στην οικονομία λόγω του ότι οι γυναίκες δεν συμμετέχουν στην απασχόληση¹⁰. Το χάσμα μεταξύ των φύλων στην απασχόληση συνδέεται στενά με τις ευθύνες παροχής φροντίδας. Οι γυναίκες εξακολουθούν να αναλαμβάνουν την κύρια φροντίδα των παιδιών και των ενηλίκων που χρήζουν φροντίδας και φέρουν την κύρια ευθύνη για τις οικιακές εργασίες. Η ανισορροπία αυτή περιορίζει τη δυνατότητά τους να συμμετάσχουν και να διαθέσουν χρόνο σε αμειβόμενη εργασία.

Το 2021 στην έρευνα εργατικού δυναμικού για την ΕΕ-27, το 27,9 % των γυναικών ηλικίας 25-49 ετών εκτός εργατικού δυναμικού ανέφερε ότι η φροντίδα παιδιών ή ενηλίκων που χρήζουν φροντίδας ήταν ο κύριος λόγος για τη μη αναζήτηση εργασίας, σε σύγκριση με μόνο το 8,0 % των ανδρών¹¹. Το 2019, δηλαδή προ πανδημίας, τα αντίστοιχα ποσοστά ανέρχονταν σε 32,6 % και 7,6 %¹². Το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE) επισημαίνει ότι οι ευθύνες παροχής φροντίδας κρατούν 7,7 εκατομμύρια γυναίκες στην Ευρώπη εκτός της αγοράς εργασίας και αναγκάζουν πολλές γυναίκες να εργάζονται μόνο με καθεστώς μερικής απασχόλησης: το 29 % των γυναικών που εργάζονται με καθεστώς

⁷ Eurostat, «Απασχόληση και δραστηριότητα ανά φύλο και ηλικία — ετήσια στοιχεία», διαθέσιμο στη διεύθυνση: [Employment and activity by sex and age - annual data \[LFSI_EMP_A\]](#).

⁸ Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, «Report on gender equality in the EU» (Έκθεση σχετικά με την ισότητα των φύλων στην ΕΕ), (2021), [annual_report_ge_2021_en.pdf \(europa.eu\)](#).

⁹ [Statistics | Eurostat \(europa.eu\)](#)

¹⁰ Eurofound, «Women and labour market equality: Has COVID-19 rolled back recent gains?» (Γυναίκες και ισότητα στην αγορά εργασίας: Χάσαμε όσα κερδίσαμε πρόσφατα, λόγω της πανδημίας COVID-19;), (2020) Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο.

¹¹ Πίνακας δεδομένων της Eurostat LFSI_IGAR, «Care of adults with disabilities or children and other family or personal reasons» (Φροντίδα ενηλίκων με αναπηρία ή παιδιών και άλλοι οικογενειακοί ή προσωπικοί λόγοι), ποσοστό του πληθυσμού που δεν ανήκει στο εργατικό δυναμικό και επιθυμεί να εργαστεί, ηλικιακή ομάδα 15-64 ετών.

¹² EIGE, Ερευνητικό άρθρο σχετικά με την ισότητα των φύλων και τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις της νόσου COVID-19, (2021), σ. 15, [Gender equality and the socio-economic impact of the COVID-19 pandemic | European Institute for Gender Equality \(europa.eu\)](#).

μερικής απασχόλησης ανέφερε ως κύρια αιτία τις ευθύνες φροντίδας, σε σύγκριση με μόλις το 6 % των ανδρών¹³.

Το χάσμα μεταξύ των φύλων όσον αφορά τη φροντίδα, δηλαδή η διαφορά του χρόνου που αφιερώνεται σε μη αμειβόμενη εργασία παροχής φροντίδας από γυναίκες και άνδρες, συνδέεται με τα έμφυλα στερεότυπα στα επαγγέλματα και τους ρόλους τόσο των γυναικών όσο και των ανδρών και τα ενισχύει περαιτέρω. Εξακολουθεί να υπάρχει η προσδοκία ότι οι γυναίκες θα παρέχουν μη αμειβόμενη φροντίδα σε μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι οι άνδρες, ακόμα και στις όπου εργάζονται δύο άτομα. Πριν από την κρίση λόγω της COVID-19, οι εργαζόμενες γυναίκες στην ΕΕ με παιδιά ηλικίας κάτω των 7 ετών που ζούσαν με τον/τη σύντροφό τους, αφιέρωναν κατά μέσο όρο 39 ώρες την εβδομάδα σε μη αμειβόμενη εργασία σε σύγκριση με 19 ώρες την εβδομάδα¹⁴ για τους εργαζόμενους άνδρες που βρίσκονται στην ίδια κατάσταση. Το χάσμα μεταξύ των φύλων όσον αφορά τη φροντίδα ήταν μεγαλύτερο για τις γυναίκες που εργάζονται σε επισφαλές καθεστώς απασχόλησης.

Με το κλείσιμο και τους περιορισμούς των υπηρεσιών φροντίδας κατά τη διάρκεια της πανδημίας, οι γυναίκες κλήθηκαν σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό να παρέχουν υπηρεσίες φροντίδας. Η κρίση λόγω COVID-19 έχει επιδεινώσει τις ανισότητες μεταξύ των φύλων όσον αφορά τη μη αμειβόμενη παροχή φροντίδας¹⁵, έχει ενισχύσει τους παραδοσιακούς ρόλους των φύλων και έχει επιβραδύνει τη μέτρια πρόοδο που έχει επιτευχθεί μέχρι στιγμής όσον αφορά την ισότητα των φύλων¹⁶. Σύμφωνα με ηλεκτρονική έρευνα του Eurofound σχετικά με τη διαβίωση, την εργασία και την COVID-19¹⁷, οι γυναίκες με παιδιά ηλικίας έως 12 ετών αφιέρωναν κατά μέσο όρο 62 ώρες την εβδομάδα για τη φροντίδα των παιδιών, σε σύγκριση με 36 ώρες για τους άνδρες που βρίσκονταν στην ίδια κατάσταση, και 23 ώρες για οικιακές εργασίες, σε σύγκριση με 15 ώρες για τους άνδρες κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Σχεδόν το ένα τρίτο αυτών των γυναικών (29 %) ανέφερε ότι δυσκολεύονται να επικεντρωθούν στην εργασία τους λόγω ευθυνών φροντίδας, σε σύγκριση με το 11 % των ανδρών.

Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων ορίζει ότι η ίση μεταχείριση και οι ίσες ευκαιρίες για γυναίκες και άνδρες πρέπει να διασφαλίζονται και να προωθούνται σε όλους τους τομείς, μεταξύ άλλων, όσον αφορά τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, τους όρους και τις συνθήκες απασχόλησης και την εξέλιξη της σταδιοδρομίας. Αναγνωρίζει επίσης το δικαίωμα των παιδιών σε οικονομικά προσιτή και καλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα: τα δικαιώματα των παιδιών στην προστασία από τη φτώχεια· και το δικαίωμα των παιδιών από μειονεκτούντα περιβάλλοντα σε ειδικά μέτρα για την ενίσχυση της ισότητας των ευκαιριών.

¹³ EIGE, «Οι ανισότητες μεταξύ των φύλων στη φροντίδα και οι συνέπειες για την αγορά εργασίας», (2020), [Gender inequalities in care and consequences for the labour market | European Institute for Gender Equality \(europa.eu\)](https://eige.europa.eu/gender-equality/gender-inequalities-in-care-and-consequences-for-the-labour-market).

¹⁴ Eurofound, «Έκτη ευρωπαϊκή έρευνα για τις συνθήκες εργασίας: έκθεση επισκόπησης», (2019), Sixth European Working Conditions Survey – Overview report | Eurofound (europa.eu).

¹⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Κοινό Κέντρο Ερευνών, Division of Childcare and Housework among Men and Women during COVID-19 lockdowns (Καταμερισμός της φροντίδας των παιδιών και των οικιακών εργασιών μεταξύ ανδρών και γυναικών κατά τη διάρκεια των περιορισμών κυκλοφορίας λόγω COVID-19), (2022), JRC128157, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128157>

¹⁶ EIGE, Ερευνητικό άρθρο σχετικά με την ισότητα των φύλων και τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις της νόσου COVID-19, (2021), σ. 36, [Gender equality and the socio-economic impact of the COVID-19 pandemic | European Institute for Gender Equality \(europa.eu\)](https://eige.europa.eu/gender-equality/gender-equality-and-the-socio-economic-impact-of-the-covid-19-pandemic).

¹⁷ Έκθεση του Eurofound σχετικά με τη διαβίωση, την εργασία και τη νόσο COVID-19: (2020), Living, working and COVID-19 | Eurofound (europa.eu).

Το σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων έθεσε ως πρωταρχικό στόχο την αύξηση του συνολικού ποσοστού απασχόλησης σε αριθμό που αντιστοιχεί τουλάχιστον στο 78 % του πληθυσμού (ηλικίας 20-64 ετών) έως το 2030, γεγονός που έγινε δεκτό με ικανοποίηση από τους ηγέτες της ΕΕ στη σύνοδο κορυφής του Πόρτο τον Μάιο του 2021 και στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Ιούνιο του 2021. Για να επιτευχθεί ο γενικός αυτός στόχος, η Ευρώπη πρέπει να προσπαθήσει να μειώσει τουλάχιστον κατά το ήμισυ το χάσμα μεταξύ των φύλων στην απασχόληση σε σύγκριση με το 2019 και να αυξήσει την παροχή υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, έτσι ώστε να συμβάλει στον καλύτερο συνδυασμό επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής και να στηρίζει τη μεγαλύτερη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Η οδηγία του 2019 για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής¹⁸ καθορίζει ελάχιστες απαιτήσεις για την άδεια για οικογενειακούς λόγους, θεσπίζοντας i) το δικαίωμα σε αμειβόμενη άδεια πατρότητας και άδεια φροντίδας και ενισχύοντας τη μη μεταβιβάσιμη και αμειβόμενη γονική άδεια, και ii) το δικαίωμα οι εργαζόμενοι που έχουν ευθύνες φροντίδας να ζητούν ευέλικτες ρυθμίσεις του χρόνου εργασίας, ώστε να ενθαρρύνεται η ίση κατανομή της φροντίδας μεταξύ γυναικών και ανδρών. Η παροχή υψηλής ποιότητας, προσβάσιμης και οικονομικά προσιτής προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας συμπληρώνει τις ρυθμίσεις του χρόνου εργασίας, καθώς καθιστά δυνατή την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής και είναι ζωτικής σημασίας για να μπορούν οι γονείς, ιδίως οι μητέρες, να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας.

Η στήριξη από τον δημόσιο τομέα προς τον τομέα της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας είναι μια κοινωνική επένδυση που αποφέρει πολλαπλά οφέλη για τους πολίτες, την κοινωνία και την οικονομία στο σύνολό της. Προωθεί τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, ενθαρρύνει την πρόσληψη γυναικών σε θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης, βελτιώνει την ανάπτυξη των παιδιών, ενισχύει την κοινωνική ένταξη και τη δικαιοσύνη και συμβάλλει στη διακοπή του διαγενεακού κύκλου της φτώχειας. Στο πλαίσιο των ελλείψεων εργατικού δυναμικού και του συνεχιζόμενου χάσματος στην απασχόληση, η αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων, με τη βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, αποτελεί σημαντική ευκαιρία για μια βιώσιμη ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς¹⁹. Οι επενδύσεις στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα προσφέρουν επίσης σημαντικές προοπτικές δημιουργίας θέσεων εργασίας. Πρόσφατες έρευνες της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) δείχνουν ότι η επένδυση του 1,1 % του ΑΕΠ στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και του 1,8 % του ΑΕΠ στη μακροχρόνια φροντίδα ετησίως θα δημιουργούσε 26,7 εκατομμύρια επιπλέον θέσεις εργασίας στην Ευρώπη έως το 2035²⁰.

Οι επενδύσεις αυτές μπορούν να δημιουργήσουν πρόσθετα έσοδα από φόρους και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Συνολικά, τα έσοδα από φόρους και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης που θα προκύψουν από την αύξηση των αποδοχών και της απασχόλησης θα αυξηθούν, με

¹⁸ Οδηγία (ΕΕ) 2019/1158 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, σχετικά με την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής για τους γονείς και τους φροντιστές και την κατάργηση της οδηγίας 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου (ΕΕ L 188 της 12.7.2019, σ. 79).

¹⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, European Economy Brief, 'The Macro-Economic Benefits of Gender Equality', Μάρτιος 2022· βλ. επίσης πρόταση κοινής έκθεσης για την απασχόληση από την Επιτροπή και το Συμβούλιο [COM(2021) 743 final της 24.11.2021].

²⁰ Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, «Care at work: Investing in care leave and services for a more gender equal world of work», 7 Μαρτίου 2022.

αποτέλεσμα να μειωθεί η συνολική ανάγκη χρηματοδότησης των μέτρων της πολιτικής για τη φροντίδα από 3 % του ΑΕΠ (προ φόρων) σε καθαρό 2 % του ΑΕΠ (μετά τους φόρους)²¹. Η ΔΟΕ εκτιμά ότι το ποσοστό στο οποίο τα κράτη μέλη μπορούν να αποσβέσουν τις επενδύσεις στον τομέα της φροντίδας είναι κατά μέσο όρο περίπου 55 %, ανάλογα κυρίως με το ύψος των απαιτούμενων επενδύσεων, τη ζήτηση εργασίας στο οικείο κράτος μέλος και το επίπεδο φορολογίας. Τα κράτη μέλη μπορούν να βελτιώσουν τη δημοσιονομική διατηρησιμότητα των επενδύσεων στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα αξιολογώντας τον αντίκτυπο στα δημόσια οικονομικά και διασφαλίζοντας την οικονομική αποδοτικότητα, μεταξύ άλλων, μέσω αποτελεσματικού σχεδιασμού των μηχανισμών χρηματοδότησης που συνάδουν με τη συνολική διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών.

Εκτός από την επένδυση στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, πολλά κράτη μέλη έχουν θεσπίσει νόμιμο δικαίωμα για μια θέση στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, ενώ άλλα έχουν καταστήσει υποχρεωτική τη συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, ιδίως κατά το τελευταίο έτος πριν από την έναρξη της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι δημόσιες αρχές, θεσπίζοντας αυτό το νόμιμο δικαίωμα, πρέπει να εγγυηθούν μια θέση για κάθε παιδί του οποίου οι γονείς τη ζητούν (εντός της ηλικιακής ομάδας που καλύπτεται από το νόμιμο δικαίωμα): ενώ στις χώρες όπου η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα είναι υποχρεωτική, οι δημόσιες αρχές πρέπει να εξασφαλίζουν επαρκή αριθμό θέσεων προσχολικής εκπαίδευσης για όλα τα παιδιά της ηλικιακής ομάδας που καλύπτεται από τη νομική υποχρέωση. Στα περισσότερα κράτη μέλη, αυτό το νόμιμο δικαίωμα υπάρχει ήδη, αλλά η ηλικία έναρξης του δικαιώματος ποικίλλει σημαντικά. Στην Ευρώπη υπάρχουν σημαντικές διαφορές όσον αφορά την ηλικία κατά την οποία τα παιδιά έχουν μια εγγυημένη θέση στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Μόνο επτά κράτη μέλη της ΕΕ²² έχουν θεσπίσει νόμιμο δικαίωμα για μια θέση στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα για παιδιά από μικρή ηλικία (6-18 μηνών). Αυτό συμβαίνει συχνά αμέσως μετά τη λήξη της γονικής άδειας, δεδομένου ότι, ιδανικά, δεν θα πρέπει να υπάρχει κενό μεταξύ του τέλους της επαρκώς αμειβόμενης άδειας για οικογενειακούς λόγους και του νόμιμου δικαιώματος σε μια θέση στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Για τα παιδιά ηλικίας 3 ετών και άνω, σε 13 κράτη μέλη²³ υπάρχει νόμιμο δικαίωμα, ενώ ορισμένα κράτη μέλη δεσμεύτηκαν να το θεσπίσουν στο πλαίσιο των οικείων εθνικών σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας²⁴.

Τα στοιχεία δείχνουν ότι η παροχή ποιοτικής προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας διαδραματίζει καίριο ρόλο στη βελτίωση της γνωστικής, κοινωνικής και εκπαιδευτικής ανάπτυξης των παιδιών από μικρή ηλικία²⁵. Οι βελτιώσεις αυτές συχνά μεταφράζονται σε

²¹ Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ), 2022: Προσομοιωτής επενδύσεων σε θέματα πολιτικής φροντίδας της ΔΟΕ, Γενεύη, *προσεχώς*.

²² Δανία, Γερμανία, Εσθονία, Λετονία, Σλοβενία, Φινλανδία και Σουηδία.

²³ Επιπλέον των ανωτέρω, το Βέλγιο, η Τσεχική Δημοκρατία, η Ισπανία, η Γαλλία, το Λουξεμβούργο και η Πολωνία: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Eurydice Policy Brief Early Childhood Education and Care (Ενημερωτικό σημείωμα του δικτύου Eurydice για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα), 2019, σ. 6· detailed overview of Member States' systems in European Commission, Structural Indicators for Monitoring Education and Training systems in Europe (λεπτομερής επισκόπηση των συστημάτων των κρατών μελών στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Διαρθρωτικοί δείκτες για την παρακολούθηση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη), προπαρασκευαστική έκθεση του δικτύου Eurydice, 2021, σ. 12.

²⁴ Για παράδειγμα, Σλοβακία, έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, με τίτλο «Analysis of the recovery and resilience plan of Slovakia» (Ανάλυση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Σλοβακίας) [SWD(2021) 161 final της 21.6.2021].

²⁵ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με ένα στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (2020) (ΕΕ 2009/C 119/02).

καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα και προοπτικές απασχόλησης στη μετέπειτα ζωή²⁶. Η συμμετοχή σε υψηλής ποιοτικής προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας είναι ωφέλιμη για όλα τα παιδιά, και ιδίως για εκείνα που βρίσκονται σε μειονεκτική κατάσταση. Αποτελεί βασικό εργαλείο για την καταπολέμηση των ανισοτήτων, την αντιμετώπιση πιθανών κοινωνικών μειονεκτημάτων των παιδιών²⁷ και την προώθηση των ίσων ευκαιριών. Οι πτυχές αυτές αναφέρονται συγκεκριμένα στη σύσταση του Συμβουλίου του 2019 σχετικά με την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα υψηλής ποιότητας²⁸ και στην ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά²⁹. Τα οφέλη δεν αφορούν μόνο τα παιδιά που συμμετέχουν. Σε ατομικό επίπεδο, η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα συνδέεται με υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο, υψηλότερες αποδοχές, βελτιωμένη κοινωνική ένταξη και καλύτερη υγεία. Υπάρχουν επίσης πολλά οφέλη σε κοινωνικό επίπεδο, από τη μείωση των δαπανών για την κοινωνική πρόνοια και τη μείωση των ποσοστών εγκληματικότητας έως την αύξηση των φορολογικών εσόδων και τη βελτίωση της κοινωνικής συνοχής³⁰.

Τέλος, η παρούσα πρόταση για σύσταση εξετάζει τις συνθήκες εργασίας στον τομέα της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. Οι εργαζόμενοι στον τομέα, μεταξύ αυτών και πολλές γυναίκες, συχνά αντιμετωπίζουν δύσκολες συνθήκες εργασίας και περιορισμένες προοπτικές σταδιοδρομίας. Η βελτίωση των συνθηκών εργασίας απαιτεί ισχυρότερο κοινωνικό διάλογο, επαρκείς αμοιβές και ευκαιρίες αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανεπίδευσης. Η προώθηση δίκαιων συνθηκών εργασίας για το προσωπικό στον τομέα της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας θα πρέπει να συμβάλει στην προσέλκυση και τη διατήρηση εργαζομένων —τόσο ανδρών όσο και γυναικών— στον συγκεκριμένο τομέα, ενώ μπορεί επίσης να συμβάλει στην καταπολέμηση του διαχωρισμού με βάση το φύλο στον τομέα και στην αντιμετώπιση των ελλείψεων σε προσωπικό που παρατηρούνται σε πολλές χώρες³¹. Αποτελεί επίσης σημαντική πτυχή για τη διασφάλιση της ποιότητας της φροντίδας. Η ΕΕ στηρίζει τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις των κρατών μελών στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα μέσω των διαφόρων χρηματοδοτικών μέσων της, ειδικότερα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ και του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Η στήριξη αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική για την αντιμετώπιση των εδαφικών ανισοτήτων μεταξύ των κρατών μελών αλλά και στο εσωτερικό τους. Η ΕΕ παρέχει επίσης άμεση τεχνική υποστήριξη για μεταρρυθμίσεις στο πλαίσιο του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης. Η Επιτροπή παρακολουθεί και θα συνεχίσει να παρακολουθεί την εφαρμογή των πολιτικών για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και

²⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ετήσια έκθεση, με τίτλο «Employment and Social Developments in Europe: Young Europeans: employments and social challenges ahead» (Απασχόληση και κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη: Νέοι Ευρωπαίοι: απασχόληση και κοινωνικές προκλήσεις για το μέλλον), κεφάλαιο 5, Ιούνιος 2022.

²⁷ Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της 20ής Φεβρουαρίου 2013, με τίτλο «Επένδυση στα παιδιά: Σπάζοντας τον κύκλο της μειονεξίας» (2013/112/ΕΕ, της 2.3.2013, σ. 5).

²⁸ Σύσταση του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2019, σχετικά με συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας (ΕΕ C 189 της 5.6.2019, σ. 4).

²⁹ Σύσταση (ΕΕ) 2021/1004 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά (ΕΕ L 223 της 22.6.2021, σ. 14).

³⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Benefits of early childhood education and care and the conditions for obtaining them», Υπηρεσία Εκδόσεων 2018.

³¹ Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, «Meeting of Experts on Policy Guidelines on the promotion of decent work for early childhood education personnel» (Διάσκεψη εμπειρογνομόνων σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές πολιτικής για την προώθηση της αξιοπρεπούς εργασίας για το προσωπικό προσχολικής εκπαίδευσης), διατίθεται στη διεύθυνση: https://www.ilo.org/sector/Resources/codes-of-practice-and-guidelines/WCMS_236528/lang--en/index.htm

αξιολογεί την πρόοδο προς την επίτευξη των στόχων της Βαρκελώνης στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

- **Συνέπεια με τις ισχύουσες διατάξεις στον τομέα πολιτικής**

Η αναθεώρηση των στόχων της Βαρκελώνης για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα εξαγγέλθηκε στη στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025³². Αποτελεί μία από τις πρωτοβουλίες που παρουσιάζονται στη στρατηγική με στόχο την προώθηση της οικονομικής ενδυνάμωσης των γυναικών και της ίσης κατανομής των ευθυνών φροντίδας μεταξύ γυναικών και ανδρών. Η αναθεώρηση εξαγγέλθηκε επίσης στη στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού³³, καθώς και στο σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων³⁴ στο πλαίσιο των προσπαθειών που καταβάλλονται για την επίτευξη, έως το 2030, του πρωταρχικού στόχου για συνολικό ποσοστό απασχόλησης στο 78 % και του συμπληρωματικού στόχου για τη μείωση, τουλάχιστον κατά το ήμισυ, του χάσματος απασχόλησης μεταξύ των φύλων σε σύγκριση με το 2019.

Η Επιτροπή, στην ανακοίνωσή της με τίτλο «Πρωτοβουλία με στόχο τη στήριξη της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής για τους εργαζόμενους γονείς και φροντιστές»³⁵, τόνισε, μεταξύ άλλων, τη σημασία των μέτρων στήριξης για τα κράτη μέλη, με σκοπό τη βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή και ποιοτική προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα ως μέσο για την επίτευξη καλύτερης ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής για τους εργαζομένους με ευθύνες φροντίδας.

Η οδηγία για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της καλύτερης κατανομής των ευθυνών φροντίδας μεταξύ γυναικών και ανδρών, μέσω της ενίσχυσης των νόμιμων δικαιωμάτων άδειας για οικογενειακούς λόγους και της χορήγησης του δικαιώματος των εργαζομένων να ζητούν ευέλικτες ρυθμίσεις του χρόνου εργασίας. Αυτό περιλαμβάνει κυρίως 2 μήνες μη μεταβιβάσιμης και επαρκώς αμειβόμενης γονικής άδειας για κάθε γονέα. Με τη χορήγηση μη μεταβιβάσιμων δικαιωμάτων άδειας για οικογενειακούς λόγους, η οδηγία για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής έχει ως στόχο να ενθαρρύνει τους πατέρες να κάνουν χρήση των δικαιωμάτων τους, διευκολύνοντας με τον τρόπο αυτόν την επιστροφή των μητέρων στην αγορά εργασίας.

Η σύσταση του Συμβουλίου του 2019 σχετικά με συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας (στο εξής: σύσταση για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα) έχει ως στόχο να στηρίζει τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους να βελτιώσουν την πρόσβαση στα οικεία συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, καθώς και την ποιότητά τους. Η σύσταση για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα περιλαμβάνει πλαίσιο ποιότητας με σκοπό την καθοδήγηση των κρατών μελών όσον αφορά τη βελτίωση της πρόσβασης στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και της ποιότητάς της. Παρέχει

³² Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «Μια Ένωση ισότητας — Στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025» [COM(2020) 152 final].

³³ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «Στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού» [COM(2021) 142 final της 24.3.2021, σ. 1].

³⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Οικοδόμηση μιας Ένωσης ισότητας: Σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων», που εγκρίθηκε στις 4 Μαρτίου 2021, [COM(2021) 102 final].

³⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή Περιφερειών, με τίτλο «Πρωτοβουλία με στόχο τη στήριξη της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής για τους εργαζόμενους γονείς και φροντιστές» [COM(2017) 252 final της 26.4.2017, σ. 1].

μια κοινή αντίληψη σχετικά με την έννοια της ποιότητας στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Η παρούσα πρόταση βασίζεται στη σύσταση για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και στο πλαίσιο ποιότητας τονίζοντας τα στοιχεία που είναι ιδιαίτερα σημαντικά για τη διευκόλυνση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των γονέων στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, όπως η αναλογία προσωπικού/παιδιών, τα προσόντα του προσωπικού και η συνεχής επαγγελματική κατάρτιση, καθώς και η διακυβέρνηση του συστήματος προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.

Στην ανακοίνωση του 2020 σχετικά με την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης έως το 2025³⁶, η ένταξη και η ισότητα των φύλων ορίζονται ως μία από τις έξι διαστάσεις γύρω από τις οποίες πρέπει να εντατικοποιηθούν οι σχετικές εργασίες. Με βάση αυτήν την ανακοίνωση, στις 19 Φεβρουαρίου 2021 το Συμβούλιο εξέδωσε ψήφισμα περί στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με στόχο τον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης και πέραν αυτού (2021-2030)³⁷, όπου περιλαμβάνεται ο στόχος σε επίπεδο ΕΕ της συμμετοχής στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα τουλάχιστον του 96 % των παιδιών ηλικίας μεταξύ 3 ετών και της ηλικίας έναρξης της υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Στο ψήφισμα τονίζεται επίσης η σημασία της βελτίωσης της ποιότητας, της ισότητας, της ενσωμάτωσης και της επιτυχίας για όλους στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Για λόγους συνέπειας, η παρούσα πρόταση χρησιμοποιεί τον στόχο του ΕΟΧ ως αναθεωρημένο στόχο της Βαρκελώνης για την ηλικιακή ομάδα από 3 ετών έως την ηλικία υποχρεωτικής φοίτησης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Στη στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού³⁸, η οποία εγκρίθηκε από την Επιτροπή τον Μάρτιο του 2021, συγκεντρώνονται όλες οι υφιστάμενες και μελλοντικές πρωτοβουλίες και δράσεις για τα δικαιώματα του παιδιού —συμπεριλαμβανομένης της αναθεώρησης των στόχων της Βαρκελώνης— σε ένα συνεκτικό πλαίσιο πολιτικής. Η στρατηγική έχει ως στόχο να εξασφαλίσει την καλύτερη δυνατή ζωή για τα παιδιά στην Ευρωπαϊκή Ένωση και σε ολόκληρο τον κόσμο, ενισχύοντας τη συμμετοχή των παιδιών στην κοινωνία και εκπληρώνοντας τα δικαιώματά τους σύμφωνα με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού. Η στρατηγική επικεντρώνεται, μεταξύ άλλων, στην κοινωνικοοικονομική ένταξη, την υγεία και την εκπαίδευση των παιδιών και εξετάζει την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα στο πλαίσιο της δημιουργίας ποιοτικής εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς για όλα τα παιδιά. Στα συμπεράσματά του, της 9ης Ιουνίου 2022, σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τόνισε ότι όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα πρόσβασης χωρίς διακρίσεις σε βασικές υπηρεσίες, όπως η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, η υγεία, η διατροφή και η στέγαση, οι οποίες είναι σημαντικές για την ανάπτυξη και την ευημερία τους³⁹.

³⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, σχετικά με την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης έως το 2025 [COM(2020) 625 final της 30.9.2020, σ. 1].

³⁷ Ψήφισμα του Συμβουλίου περί στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με στόχο τον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης και πέραν αυτού (2021-2030) (ΕΕ C 66 της 26.2.2021, σ. 1).

³⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «Στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού» [COM(2021) 142 final της 24.3.2021, σ. 1].

³⁹ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Συμπεράσματα σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, 10024/22, 9 Ιουνίου 2022, βλ.: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10024-2022-INIT/el/pdf>.

Η σύσταση του Συμβουλίου για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά, η οποία εκδόθηκε στις 14 Ιουνίου 2021, αποσκοπεί στην πρόληψη και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και στη στήριξη των προσπαθειών των κρατών μελών να διασφαλίσουν την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες υψηλής ποιότητας για τα παιδιά που έχουν ανάγκη, συμπεριλαμβανομένης της δωρεάν και ουσιαστικής πρόσβασης σε προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Το 2019 περίπου το 27 % των παιδιών ηλικίας 0-2 ετών που αντιμετώπιζαν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού συμμετείχαν σε προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα στην ΕΕ. Μολονότι το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί σε αύξηση περίπου 11 ποσοστιαίων μονάδων σε σύγκριση με το 2010, είναι σημαντικά χαμηλότερο από το ποσοστό συμμετοχής του συνολικού πληθυσμού των παιδιών (35 %)⁴⁰.

- **Συνέπεια με άλλες πολιτικές της Ένωσης**

Η παρούσα πρόταση συμπληρώνει ορισμένες άλλες πρωτοβουλίες της ΕΕ, με τις οποίες είναι συνεκτική.

Συνάδει πλήρως με το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027, το οποίο παρέχει ευκαιρίες χρηματοδότησης της ΕΕ στο πλαίσιο μέσω των όπως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, συμπεριλαμβανομένου του σκέλους του για την απασχόληση και την κοινωνική καινοτομία, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, τα προγράμματα «Ορίζων Ευρώπη» και «Ψηφιακή Ευρώπη», τα οποία διαδραματίζουν όλα σημαντικό ρόλο στη στήριξη των επενδύσεων των κρατών μελών σε προσβάσιμες, οικονομικά προσιτές και ποιοτικές υποδομές και υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. Το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης μπορεί επίσης να στηρίξει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις. Η πρόταση συνάδει επίσης πλήρως με τον κανονισμό για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας όσον αφορά τις επιλέξιμες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για τον μετριασμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της πανδημίας του κορονοϊού και για να καταστούν οι ευρωπαϊκές οικονομίες και κοινωνίες πιο βιώσιμες, ανθεκτικές και καλύτερα προετοιμασμένες για τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης στο πλαίσιο του στόχου του μηχανισμού.

Η πρόταση συνάδει επίσης με τις στρατηγικές και τα σχέδια δράσης της Επιτροπής για την επίτευξη μιας Ένωσης ισότητας. Το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού 2020-2025⁴¹ αποσκοπεί στην καταπολέμηση του ρατσισμού μέσω πολιτικών και χρηματοδοτικών προγραμμάτων στους τομείς της απασχόλησης, της στέγασης και της πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και στην εκπαίδευση. Μεταξύ άλλων, αποσκοπεί στη διασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση για τα παιδιά με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες. Επίσης, προωθεί την κατάρτιση των εκπαιδευτικών ώστε να εργάζονται με όλα τα παιδιά. Το σχέδιο δράσης προέβλεπε την υποβολή έκθεσης της Επιτροπής, η οποία δημοσιεύθηκε το 2021, σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας της ΕΕ για τη φυλετική ισότητα, η οποία απαγορεύει τις διακρίσεις λόγω φυλετικής ή εθνοτικής

---

⁴⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ετήσια έκθεση, με τίτλο «Employment and Social Developments in Europe: Young Europeans: employments and social challenges ahead» (Απασχόληση και κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη: Νέοι Ευρωπαίοι: απασχόληση και κοινωνικές προκλήσεις για το μέλλον), κεφάλαιο 5, ISSN 2315-2540, Ιούνιος 2022.

⁴¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «Μια Ένωση ισότητας: σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού 2020-2025» [COM(2020) 565 final της 18.9.2020, σ. 1].

καταγωγής, συμπεριλαμβανομένων των διακρίσεων σε βάρος των παιδιών Ρομά, σε διάφορους τομείς όπως η εκπαίδευση και η κοινωνική προστασία⁴².

Το στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά⁴³, από κοινού με τη σύσταση του Συμβουλίου για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά, η οποία εκδόθηκε στις 12 Μαρτίου 2021⁴⁴, καλεί τα κράτη μέλη να καταπολεμήσουν τις πολλαπλές και διαρθρωτικές διακρίσεις κατά των Ρομά, ιδίως κατά των παιδιών Ρομά, και να λάβουν δραστικότερα μέτρα για τη στήριξη των παιδιών Ρομά και των οικογενειών τους στους αλληλένδετους τομείς της απασχόλησης, των κοινωνικών υπηρεσιών, της ποιοτικής και χωρίς αποκλεισμούς γενικής εκπαίδευσης και της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, της υγείας, της στέγασης και της πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες, της διατροφής και της πρόσβασης σε δραστηριότητες αναψυχής. Το πλαίσιο θέτει ως στόχο τη μείωση του χάσματος όσον αφορά τη συμμετοχή των παιδιών Ρομά στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα τουλάχιστον κατά το ήμισυ έως το 2030.

Το σχέδιο δράσης της Επιτροπής για την ενσωμάτωση και την ένταξη για την περίοδο 2021-2027⁴⁵ επικεντρώνεται στους ευνοϊκούς παράγοντες που είναι απαραίτητοι για την επιτυχή ενσωμάτωση και ένταξη των μεταναστών και των πολιτών της ΕΕ που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών, σε διάφορα επίπεδα, όπως η εκπαίδευση και η κατάρτιση, η απασχόληση και οι δεξιότητες, καθώς και η υγεία και η στέγαση.

Τέλος, η στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030⁴⁶ αποσκοπεί στη βελτίωση της ζωής των ατόμων με αναπηρία εντός και εκτός της ΕΕ και στην προώθηση της πλήρους και ισότιμης συμμετοχής τους σε όλους τους τομείς της ζωής. Η στρατηγική αφορά τη συμμετοχή σε όλα τα επίπεδα και τις μορφές εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, σε ισότιμη βάση με τους άλλους, και την προώθηση της ανεξάρτητης διαβίωσης και των υπηρεσιών σε επίπεδο κοινότητας. Αυτό συνάδει με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, της οποίας αποτελούν συμβαλλόμενα μέρη η ΕΕ και όλα τα κράτη μέλη, και η οποία απαιτεί από τα συμβαλλόμενα σε αυτήν μέρη να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να εγγυηθούν ότι τα παιδιά με αναπηρία απολαμβάνουν όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες σε ισότιμη βάση με τα άλλα παιδιά. Σύμφωνα με τη στρατηγική, η παρούσα

⁴² Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής (οδηγία για τη φυλετική ισότητα) και της οδηγίας 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (οδηγία για την ισότητα στην απασχόληση) [COM(2021) 139 final της 19.3.2021, σ. 1].

⁴³ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, με τίτλο «Μια Ένωση ισότητας: στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά» [COM(2020) 620 final της 7.10.2020, σ. 1].

⁴⁴ Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Μαρτίου 2021, για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά (ΕΕ 2021/C 93/01 της 19.3.2021, σ. 1).

⁴⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «Σχέδιο δράσης για την ενσωμάτωση και την ένταξη για την περίοδο 2021-2027» [COM(2020) 758 final, της 24.11.2020, σ. 1].

⁴⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «Ένωση ισότητας: στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030» [COM(2021) 101 final της 3.3.2021, σ. 1].

σύσταση λαμβάνει πλήρως υπόψη τις ανάγκες των παιδιών και των γονέων με αναπηρία, ιδίως στις διατάξεις για την προσβασιμότητα.

Η πρόταση ανταποκρίνεται επίσης στη σύσταση της Διάσκεψης για το Μέλλον της Ευρώπης σχετικά με τη δημογραφική μετάβαση (πρόταση αριθ. 15) και την καταπολέμηση των διακρίσεων, την ισότητα και την ποιότητα ζωής (πρόταση αριθ. 29). Η πρόταση αριθ. 15 ζητά «τη διασφάλιση ποιοτικής, οικονομικά προσιτής και προσβάσιμης παιδικής φροντίδας σε ολόκληρη την ΕΕ, έτσι ώστε οι μητέρες και οι πατέρες να μπορούν να συνδυάσουν με σιγουριά την εργασία και την οικογενειακή ζωή τους» και «την εγγύηση της πρόσβασης των παιδιών που έχουν ανάγκη σε υπηρεσίες όπως εκπαίδευση και φροντίδα». Η πρόταση αριθ. 29 ζητά τη διασφάλιση της «ίδρυσης και διευκόλυνσης οικονομικά προσιτών νηπιαγωγείων [...] και δωρεάν παιδικής φροντίδας για όσους έχουν ανάγκη»⁴⁷.

Τέλος, η παρούσα σύσταση συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) που εγκρίθηκαν το 2015 στο πλαίσιο του θεματολογίου των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030, όπου τονίζεται η σημασία της ισότητας των φύλων (ΣΒΑ 5.4 και ΣΒΑ 8.5) και η συνάφεια της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας (ΣΒΑ 4.2), επισημαίνοντας έτσι την ανάγκη για δράση σε αυτούς τους τομείς.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

• Νομική βάση

Η πρόταση βασίζεται στο άρθρο 292 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), σύμφωνα με το οποίο το Συμβούλιο διατυπώνει συστάσεις ύστερα από πρόταση της Επιτροπής, σε συνδυασμό με το άρθρο 153 παράγραφος 1 στοιχείο θ) της ΣΛΕΕ.

Σύμφωνα με το άρθρο 153 παράγραφος 1 στοιχείο θ) της ΣΛΕΕ, η ΕΕ υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στον τομέα της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά τις ευκαιρίες στην αγορά εργασίας, με σκοπό την επίτευξη των στόχων του άρθρου 151 της ΣΛΕΕ. Σύμφωνα με το άρθρο 151 της ΣΛΕΕ, οι στόχοι της ΕΕ και των κρατών μελών περιλαμβάνουν την προώθηση βελτιωμένων συνθηκών διαβίωσης και εργασίας, την κατάλληλη κοινωνική προστασία και την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων, με σκοπό την επίτευξη υψηλού και διαρκούς επιπέδου απασχόλησης και την καταπολέμηση του αποκλεισμού. Η διασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλα τα παιδιά που ζουν στην ΕΕ συμβάλλει στην επίτευξη αυτών των στόχων.

Η πρόταση θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), ιδίως στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων, στην προώθηση της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών και στην προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού (άρθρο 3 της ΣΕΕ).

Η πρόταση θα συμβάλει επίσης στην εφαρμογή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, ιδίως του άρθρου 14, το οποίο αναγνωρίζει το δικαίωμα κάθε προσώπου στην εκπαίδευση· του άρθρου 23, το οποίο αναγνωρίζει την ισότητα γυναικών και ανδρών· του άρθρου 24, το οποίο αναγνωρίζει ότι τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην προστασία και τη

---

⁴⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης, Έκθεση σχετικά με το τελικό αποτέλεσμα, Μάιος 2022.

φροντίδα που απαιτούνται για την καλή διαβίωσή τους; και του άρθρου 33, το οποίο ορίζει ότι η οικογένεια πρέπει να απολαύει νομικής, οικονομικής και κοινωνικής προστασίας.

Η παρούσα πρόταση δεν υπερβαίνει την κανονιστική εξουσία της ΕΕ ούτε επιβάλλει δεσμευτικές υποχρεώσεις στα κράτη μέλη. Τα κράτη μέλη θα αποφασίσουν, σύμφωνα με τις εθνικές τους περιστάσεις, πώς θα αξιοποιήσουν στον βέλτιστο δυνατό βαθμό τη σύσταση του Συμβουλίου.

- **Επικουρικότητα (σε περίπτωση μη αποκλειστικής αρμοδιότητας)**

Παρότι οι πολιτικές για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, η ΕΕ έχει την αρμοδιότητα να υποστηρίξει και να συμπληρώνει τις δράσεις των κρατών μελών.

Η πρόταση διασφαλίζει ότι η δράση σε επίπεδο ΕΕ έχει προστιθέμενη αξία. Εκπληρώνει την πολιτική δέσμευση για επίτευξη προόδου όσον αφορά τις ίσες ευκαιρίες για γυναίκες και άνδρες και ιδίως όσον αφορά τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, και για την προώθηση των δικαιωμάτων, των ίσων ευκαιριών και της ευημερίας όλων των παιδιών.

- **Αναλογικότητα**

Η πρόταση συμπληρώνει τις προσπάθειες των κρατών μελών στον τομέα της αντιμετώπισης της ανισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών και της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, καθώς και για την προώθηση των δικαιωμάτων, των ίσων ευκαιριών και της ευημερίας όλων των παιδιών. Σέβεται τις πρακτικές των κρατών μελών και την ποικιλομορφία των εθνικών συστημάτων. Αναγνωρίζει ότι οι διαφορετικές εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές συνθήκες ενδέχεται να οδηγήσουν σε διαφορές ως προς τον τρόπο εφαρμογής της σύστασης. Αυτό θα επιτρέψει στα κράτη μέλη να κάνουν χρήση της σύστασης ανάλογα με το συγκεκριμένο πλαίσιο τους.

Τα ζητήματα αναλογικότητας διαδραμάτισαν επίσης βασικό ρόλο στην καθοδήγηση της επιλογής της νομικής πράξης.

- **Επιλογή της νομικής πράξης**

Η πράξη είναι πρόταση για σύσταση του Συμβουλίου, που τηρεί τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. Βασίζεται στο ισχύον δίκαιο και στην πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συνάδει με το είδος των πράξεων που είναι διαθέσιμες για την ανάληψη ενωσιακής δράσης στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής. Η πρόταση, ως νομική πράξη, σηματοδοτεί την προσήλωση των κρατών μελών στους στόχους και στα μέτρα που προβλέπονται στην παρούσα σύσταση και παρέχει στέρεη βάση για τη συνεργασία σε ευρωπαϊκό επίπεδο στον εν λόγω τομέα, παράλληλα με τον πλήρη σεβασμό των αρμοδιοτήτων των κρατών μελών.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

- **Διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη**

Η Επιτροπή πραγματοποίησε εκτενείς διαβουλεύσεις με ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων μερών σχετικά με την πρωτοβουλία αυτήν. Όλες αυτές οι δραστηριότητες παρουσιάστηκαν

συνοπτικά στη συγκεφαλαιωτική έκθεση, η οποία δημοσιεύθηκε μαζί με την παρούσα πρόταση για σύσταση⁴⁸. Οι δραστηριότητες διαβούλευσης παρείχαν περισσότερες πληροφορίες, χωρίς ουσιαστικές αποκλίσεις από τον γενικό στόχο και την πλαισίωση της πρωτοβουλίας. Ελήφθησαν υπόψη στις προπαρασκευαστικές εργασίες και εμπλούτισαν την πρόταση με πρόσθετες προοπτικές. Η διαδικασία διαβούλευσης βασίστηκε σε διάφορες πρόσφατες δημόσιες διαβουλεύσεις, ιδίως σε εκείνες σχετικά με το σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων⁴⁹, την πράσινη βίβλο σχετικά με τη γήρανση⁵⁰ και τη στρατηγική για την ισότητα των φύλων⁵¹. Στις διαβουλεύσεις αυτές τονίστηκε η σημασία της ποιοτικής, προσβάσιμης και οικονομικά προσιτής προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας —ιδίως στις υποεξυπηρετούμενες ομάδες— με σκοπό την ενθάρρυνση της ισότιμης κατανομής των δραστηριοτήτων φροντίδας μεταξύ των γονέων.

Στη [διαδικτυακή πύλη «Πείτε την άποψή σας»](#) δημοσιεύθηκε **πρόσκληση υποβολής στοιχείων** από την 1η έως τις 29 Μαρτίου 2022. Συνολικά, ελήφθησαν 123 συνεισφορές. Οι περισσότερες (52 %) προέρχονταν από ΜΚΟ, ενώ οι υπόλοιπες προέρχονταν από δημόσιες αρχές, επιχειρηματικές ενώσεις, πολίτες της ΕΕ, συνδικαλιστικές οργανώσεις και ερευνητικά ιδρύματα. Οι παρατηρήσεις επικεντρώθηκαν στην πρόσβαση, τη διαθεσιμότητα, την οικονομική προσιτότητα και την ποιότητα των υπηρεσιών φροντίδας, στο προσωπικό φροντίδας, στις κοινωνικοοικονομικές και εδαφικές ανισότητες και στη διάσταση του φύλου.

Ορισμένα ενδιαφερόμενα μέρη είχαν ήδη ζητήσει μια στρατηγική και ολοκληρωμένη προσέγγιση όσον αφορά την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα.

Το **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο** έχει ζητήσει επανειλημμένα μια ολιστική προσέγγιση όσον αφορά τη φροντίδα, υποστηρίζοντας την αναθεώρηση των στόχων της Βαρκελώνης, με ιδιαίτερη έμφαση στην ανάγκη στόχευσης στα παιδιά με αναπηρία⁵². Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην πρόσφατη έκθεσή του σχετικά με την ευρωπαϊκή στρατηγική για τη φροντίδα, η οποία εγκρίθηκε στη σύνοδο ολομέλειας της 5ης Ιουλίου 2022, εξέφρασε την ικανοποίησή του σχετικά με την επικείμενη επανεξέταση των στόχων της Βαρκελώνης και τόνισε τη σημασία της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας για τη διευκόλυνση της

⁴⁸ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής: περίληψη των δραστηριοτήτων διαβούλευσης, SWD(2022) 440.

⁴⁹ Η Επιτροπή έλαβε 1 041 μοναδικές γραπτές συνεισφορές. Το 67,5 % των συνεισφορών που υποβλήθηκαν προερχόταν από φυσικά πρόσωπα. Πολλοί πολίτες αξιοποίησαν την ευκαιρία να περιγράψουν την προσωπική τους κατάσταση, ιδίως τα άτομα με αναπηρία και οι γυναίκες με ευθύνες φροντίδας: [SWD\(2021\) 46 EN autre document travail service part1 v8 \(2\).pdf](#)

⁵⁰ Η δημόσια διαβούλευση συγκέντρωσε συνολικά 473 απαντήσεις. 133 συνεισφορές υποβλήθηκαν από ιδιώτες. Η μακροχρόνια φροντίδα συζητήθηκε στο πλαίσιο της αυτονομίας των ηλικιωμένων και της εξασφάλισης της κατ' οίκον φροντίδας τους, η οποία δημιουργεί νέες ευκαιρίες απασχόλησης και ανάγκες σε δεξιότητες. Επιπλέον, επισημάνθηκε η ανάγκη αναγνώρισης των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων των άτυπων φροντιστών. Βλ.: Πράσινη βίβλος σχετικά με τη γήρανση: Συνοπτική έκθεση πραγματικών περιστατικών της δημόσιας διαβούλευσης: [090166e5de9b0583.pdf](#)

⁵¹ Η διαβούλευση ήταν διαθέσιμη στο διαδίκτυο από τις 8 Μαρτίου έως τις 31 Μαΐου 2019. Έλαβε 1 335 απαντήσεις, εκ των οποίων το 73 % προήλθε από πολίτες της ΕΕ (970 απαντήσεις). Οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν συγκεκριμένα σχετικά με τους ειδικούς στόχους στους οποίους θα έδιναν προτεραιότητα για τη δράση της ΕΕ με στόχο να αυξηθεί η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12114-Gender-equality-strategy-2020-2024/public-consultation_el

⁵² Π.χ. το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 2021, σχετικά με την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση την περίοδο 2018-2020 (2021/2020(INI)).

συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και για τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των φύλων όσον αφορά τη φροντίδα, τις αμοιβές και τις συντάξεις⁵³.

Στις 24 Μαρτίου 2022 η Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (EMPL) και η Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων (FEMM) διοργάνωσαν **κοινή ακρόαση** στο πλαίσιο της προετοιμασίας μιας έκθεσης πρωτοβουλίας με τίτλο «Προς μια κοινή ευρωπαϊκή δράση στον τομέα της φροντίδας». Οι βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επιδοκίμασαν την ευρωπαϊκή στρατηγική για τη φροντίδα και επισήμαναν ειδικότερα τις προοπτικές του τομέα της φροντίδας, ο οποίος επί του παρόντος υποχρηματοδοτείται και είναι ανεπαρκώς στελεχωμένος, όσον αφορά τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Η βελτίωση των συνθηκών εργασίας μπορεί να συμβάλει στην ισότητα των φύλων, ενώ η εκπαίδευση και η κατάρτιση διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην εξασφάλιση ειδικευμένου προσωπικού και επαγγελματοποίησης. Τονίστηκε επίσης η ανάγκη παρακολούθησης της προόδου και συνεκτίμησης της αρμοδιότητας των κρατών μελών σε αυτόν τον τομέα πολιτικής.

Ομοίως, η **ΕΟΚΕ** έχει ζητήσει επανειλημμένα την αναθεώρηση των στόχων της Βαρκελώνης και μια ολιστική προσέγγιση σε διάφορες γνωμοδοτήσεις⁵⁴, στις οποίες τόνισε την ανάγκη για περισσότερες επενδύσεις σε ποιοτικές, οικονομικά προσιτές και διαθέσιμες υπηρεσίες και εγκαταστάσεις φροντίδας για κάθε οικογένεια. Ζήτησε επίσης να διοχετευθούν επενδύσεις σε κοινωνικές υποδομές, ιδίως στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και την παροχή φροντίδας μετά το σχολείο, και να καταστούν πιο φιλόδοξοι οι στόχοι της Βαρκελώνης για την παιδική φροντίδα, παράλληλα με την κάλυψη της φροντίδας άλλων εξαρτώμενων ατόμων.

Το **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο** τόνισε ότι είναι σημαντικό να συνεκτιμηθεί το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων και το χάσμα μεταξύ των φύλων όσον αφορά την παροχή φροντίδας⁵⁵, δεδομένου ότι πρόκειται για αλληλεξαρτώμενα και αλληλοενισχυόμενα, σε μεγάλο βαθμό, φαινόμενα. Το Συμβούλιο ζήτησε επίσης μακροπρόθεσμες δημόσιες επενδύσεις σε υψηλής ποιότητας, οικονομικά προσιτές και προσβάσιμες εγκαταστάσεις και υποδομές φροντίδας, και την ανάπτυξη δεξιοτήτων παροχής φροντίδας και υπηρεσιών φροντίδας. Το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει αναθεώρηση των στόχων της Βαρκελώνης με σκοπό την ενίσχυση της ανοδικής σύγκλισης στην παροχή ποιοτικής προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας μεταξύ των κρατών μελών⁵⁶ και τόνισε το δικαίωμα όλων των παιδιών να έχουν πρόσβαση χωρίς διακρίσεις σε βασικές υπηρεσίες, όπως η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα⁵⁷.

⁵³ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2022, προς μια κοινή ευρωπαϊκή δράση στον τομέα της φροντίδας (2021/2253(INI)).

⁵⁴ Π.χ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ, με τίτλο «Ισότητα των φύλων στις ευρωπαϊκές αγορές εργασίας» (SOC/586-EESC-2018)· γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ, με τίτλο «Ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής για τους εργαζόμενους γονείς και τα άτομα που παρέχουν φροντίδα» (SOC/529-EESC-2018)· γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ, με τίτλο «Θέματα σχετικά με την ισότητα των φύλων» (SOC/610-EESC-2018)· γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με τίτλο «Σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων» (SOC/679-EESC-2021).

⁵⁵ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την αντιμετώπιση του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων, «Αποτίμηση και καταμερισμός της αμειβόμενης εργασίας και της μη αμειβόμενης εργασίας φροντίδας», 13584/20, 2.12.2020.

⁵⁶ [Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τον κοινωνικοοικονομικό αντίκτυπο της νόσου COVID-19 στην ισότητα των φύλων](#), 8884/21, 14.6.2021, σ. 1-26.

⁵⁷ [Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού](#), 10024/22, 9.6.2022, σ. 3.

Κατά τη συνεδρίαση της **ομάδας υψηλού επιπέδου για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου** τον Ιανουάριο του 2022, τα κράτη μέλη διατύπωσαν γενικώς θετικά σχόλια σχετικά με την πρόταση για μια στρατηγική για τη φροντίδα. Ειδικότερα, συμφώνησαν ως προς την ανάγκη να εξεταστεί το ζήτημα της προσβασιμότητας, της ποιότητας και της οικονομικής προσιτότητας των υπηρεσιών· να βελτιωθούν οι συνθήκες εργασίας στον τομέα της φροντίδας· να εξεταστεί, μεταξύ άλλων, η εκπαιδευτική πτυχή της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας· και να αντιμετωπιστούν τα έμφυλα στερεότυπα σε σχέση με τη φροντίδα.

Κατά τη διάρκεια των διερευνητικών συζητήσεων με εκπροσώπους των κρατών μελών στην **Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας (17 Μαρτίου 2022)** και στην **Επιτροπή Απασχόλησης (1 Απριλίου 2022)**, τα κράτη μέλη αντάλλαξαν ορισμένα παραδείγματα και ορθές εθνικές πρακτικές και εξέφρασαν την προκαταρκτική ευρεία συμφωνία τους με τον γενικό στόχο της πρωτοβουλίας, την ανάλυση των προκλήσεων και τους προτεινόμενους στόχους πολιτικής. Αρκετά κράτη μέλη επισήμαναν ότι η πρωτοβουλία θα πρέπει να αναπτυχθεί με πλήρη σεβασμό των εθνικών αρμοδιοτήτων, ενώ θα πρέπει επίσης να λάβει υπόψη τις διαφορετικές εθνικές συνθήκες και τη διαμόρφωση των συστημάτων φροντίδας, και να αποφύγει τον διοικητικό φόρτο. Τονίστηκε επίσης η σημασία της χρηματοδότησης από την ΕΕ, της στήριξης της αμοιβαίας μάθησης και της βελτίωσης της βάσης τεκμηρίωσης.

Στις 13 Σεπτεμβρίου 2021 η **συμβουλευτική επιτροπή** για την ισότητα ευκαιριών γυναικών και ανδρών εξέδωσε γνωμοδότηση με τίτλο «Το χάσμα φροντίδας στην ΕΕ: μια ολιστική και μετασχηματιστική ως προς το φύλο προσέγγιση»⁵⁸. Η γνωμοδότηση υποστήριξε τη βελτίωση της διαθεσιμότητας και της οικονομικής προσιτότητας της ποιοτικής φροντίδας και των υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας για τα παιδιά, την αναθεώρηση των στόχων της Βαρκελώνης προς τα πάνω και τη θέσπιση πλαισίου πολιτικής για βιώσιμη μακροχρόνια φροντίδα μέσω ενωσιακής χρηματοδότησης, μεταξύ άλλων μέσω των εθνικών σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

Πραγματοποιήθηκαν ορισμένες **στοχευμένες διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη, διερευνητικές συζητήσεις και ακροάσεις** προκειμένου να καλυφθούν διεξοδικότερα τα διάφορα στοιχεία της πρωτοβουλίας.

Στις 11 Μαρτίου 2022 η Επιτροπή διοργάνωσε **στρατηγικό διάλογο** με περισσότερες από 50 οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών επιδοκίμασαν την αναθεώρηση των στόχων της Βαρκελώνης και συμφώνησαν με τις προκλήσεις που εντόπισε η Επιτροπή. Τόνισαν την ανάγκη αξιολόγησης των εμποδίων ως προς τη συμμετοχή με σκοπό: την εξέταση περαιτέρω ανάλυσης των ποσοστών συμμετοχής (π.χ. παιδιά που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, παιδιά με αναπηρία κ.λπ.)· την τοποθέτηση των παιδιών και της υγιούς ανάπτυξής τους στο επίκεντρο της πολιτικής· την προώθηση επενδύσεων σε συστήματα υπηρεσιών παρέμβασης στην προσχολική ηλικία για παιδιά με αναπηρία ως μέτρο για την προώθηση της συμμετοχής τους στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και, ως εκ τούτου, της συμμετοχής των μητέρων τους σε αμειβόμενη εργασία.

⁵⁸ Συμβουλευτική επιτροπή για την ισότητα ευκαιριών γυναικών και ανδρών, Γνωμοδότηση με τίτλο «The care gap in the EU: a holistic and gender-transformative approach» (Το χάσμα φροντίδας στην ΕΕ: μια ολιστική και μετασχηματιστική ως προς το φύλο προσέγγιση), 13 Σεπτεμβρίου 2021, [opinion_care_gap_2021_en.pdf \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/equality-opinion_care_gap_2021_en.pdf).

Τέλος, στις 7 Απριλίου 2022 διοργανώθηκε **ειδική ακρόαση με τους κοινωνικούς εταίρους σε επίπεδο ΕΕ**. Οι κοινωνικοί εταίροι είχαν ήδη εκδώσει τον Δεκέμβριο του 2020 «κοινή δήλωση σχετικά με τις διατάξεις για την παιδική φροντίδα στην ΕΕ», στην οποία τόνισαν ότι οι διαθέσιμες, προσβάσιμες, οικονομικά προσιτές και ποιοτικές εγκαταστάσεις παιδικής φροντίδας είναι απαραίτητες για να μπορούν οι γονείς, ιδίως οι μητέρες, να εργαστούν. Οι κοινωνικοί εταίροι ζήτησαν επίσης την αναθεώρηση των στόχων της Βαρκελώνης με σκοπό την προώθηση της αξίας της εργασίας στον τομέα, καθώς και καλές συνθήκες εργασίας, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση των συλλογικών διαπραγματεύσεων και την εξασφάλιση ποιοτικών, σταθερών θέσεων εργασίας, δίκαιων μισθών και επαρκούς επιπέδου κοινωνικής προστασίας. Ζήτησαν επίσης την ανάληψη δράσης για την προσέλκυση προσωπικού στον συγκεκριμένο τομέα, ιδίως ανδρών. Οι απόψεις αυτές επιβεβαιώθηκαν κατά την ακρόαση των κοινωνικών εταίρων τον Απρίλιο. Ειδικότερα, οι κοινωνικοί εταίροι τόνισαν την ανάγκη για μια ολοκληρωμένη προσέγγιση του κύκλου ζωής, καθώς και την ανάγκη να αυξηθούν οι επενδύσεις στον τομέα και να καταστεί ελκυστικότερος για τους εργαζομένους στο πλαίσιο των δημογραφικών αλλαγών και των οικονομικών προοπτικών.

- **Συλλογή και χρήση εμπειρογνωσίας**

Η Επιτροπή βασίστηκε στην εμπειρογνωσία του Κοινού Κέντρου Ερευνών (JRC) και εξωτερικών εμπειρογνομόνων για τη διαμόρφωση της βάσης τεκμηρίωσης αυτής της πρωτοβουλίας. Τα σχετικά στοιχεία διατίθενται στο ευρύ κοινό μαζί με την παρούσα πρόταση για σύσταση.

Το JRC υπέβαλε εμπειριστατωμένη επισκόπηση του συνόλου δεδομένων αναφοράς EU-SILC προκειμένου να δοκιμαστεί η σκοπιμότητα πιθανών βελτιώσεων των δεικτών και η αρτιότητα των μετρήσεων σε επίπεδο κρατών μελών⁵⁹. Το JRC προέβη επίσης σε προσομοίωση του πιθανού αντικτύπου των διαφόρων επιπέδων του στόχου για τους σχετικούς δείκτες όσον αφορά τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας με βάση το μοντέλο EUROMOD⁶⁰. Τέλος, ανατέθηκε επισκόπηση της βιβλιογραφίας με σκοπό τη διαμόρφωση συνολικής εικόνας των αποτελεσματικών μεταρρυθμίσεων στον τομέα της παιδικής φροντίδας στα κράτη μέλη⁶¹.

Επιπλέον, ομάδα εμπειρογνομόνων⁶² με 15 μέλη, συμπεριλαμβανομένων μεμονωμένων εμπειρογνομόνων και εκπροσώπων του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA), του EIGE, του Eurofound, της ΔΟΕ, του ΟΟΣΑ και της UNICEF, παρείχε στοιχεία σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση και τις διαφορές μεταξύ των χωρών όσον αφορά την προσέγγιση της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, τις συνθήκες εργασίας του εργατικού δυναμικού και την ποιότητα της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. Παρείχε επίσης στοιχεία σχετικά με τα μέτρα για την ενίσχυση της

⁵⁹ Flisi S., Blasko, Zs. και Stepanova E., Indicators for early education and care. Reconsidering some aspects of the Barcelona target (Δείκτες για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Επανεξέταση ορισμένων πτυχών του στόχου της Βαρκελώνης). Έκθεση επιστημονικών στοιχείων για τη χάραξη πολιτικής του JRC, 2022.

⁶⁰ Narazani E., Agúndez García A., Christl M., Figari F., Impact on female employment of revising the Barcelona targets for childcare (GENDERMOD) (Αντίκτυπος της αναθεώρησης των στόχων της Βαρκελώνης για την παιδική φροντίδα στην απασχόληση των γυναικών), Έγγραφο εργασίας του JRC για τη φορολογία και τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, 2022.

⁶¹ Nieuwenhuis R., Yerkes M., Backman L., Strigén J., Early Childhood Education and Care (ECEC): A focused review of reform impact studies [Προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα: Εστιασμένη επανεξέταση των μελετών αντικτύπου των μεταρρυθμίσεων], Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2022.

⁶² [Μητρώο ομάδων εμπειρογνομόνων της Επιτροπής και άλλων παρεμφερών οργάνων \(europa.eu\)](https://eur.europa.eu/press-room/en/feature-story/early-childhood-education-and-care).

συμμετοχής στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, ιδίως για παιδιά από μειονεκτούντα περιβάλλοντα, καθώς και σχετικά με τα στοιχεία που αφορούν την ενίσχυση της σύγκλισης προς τα πάνω.

- **Θεμελιώδη δικαιώματα**

Η αναθεώρηση των στόχων της Βαρκελώνης θα συμβάλει στην επίτευξη της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένης της απασχόλησης, της εργασίας και των αμοιβών. Θα συμβάλει στη διασφάλιση του δικαιώματος όλων στην εκπαίδευση και των δικαιωμάτων όλων των παιδιών στην προστασία και τη φροντίδα που απαιτούνται για την καλή διαβίωσή τους, καθώς και στην οικονομική προστασία της οικογένειας (άρθρα 23, 14, 24 και 33 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ).

4. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Η πρόταση δεν έχει επιπτώσεις στον προϋπολογισμό της ΕΕ.

5. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- **Ρυθμίσεις παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων**

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί τους στόχους της Βαρκελώνης στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, το οποίο αποτελεί βασικό μέσο για την παρακολούθηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και της ισότητας των φύλων, μεταξύ άλλων μέσω της ανάλυσης που παρέχεται στις εκθέσεις ανά χώρα και μέσω ειδικών ανά χώρα συστάσεων, κατά περίπτωση. Επιπλέον, θα συμπεριλάβει στην αξιολόγησή της τον βαθμό της συμμετοχής όλων των παιδιών στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (αριθμός ωρών ανά εβδομάδα) και τη συμμετοχή παιδιών από διαφορετικές ομάδες, συμπεριλαμβανομένων παιδιών που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού και, όπου είναι εφικτό, παιδιών με αναπηρία, παιδιών με μεταναστευτικό υπόβαθρο, παιδιών Ρομά και από άλλες σχετικές ομάδες, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία των παιδιών και τα ειδικά εθνικά χαρακτηριστικά.

Επιπλέον, η εφαρμογή της σύστασης θα παρακολουθείται μέσω της ετήσιας έκθεσης της Επιτροπής για την ισότητα των φύλων και της πύλης παρακολούθησης της στρατηγικής για την ισότητα των φύλων⁶³.

Η αναθεώρηση των στόχων καλύπτει πρόσθετες διαστάσεις σχετικά με την επίτευξη των στόχων της Βαρκελώνης (προσβασιμότητα, οικονομική προσιτότητα και ποιότητα). Όπου υπάρχουν διαθέσιμοι δείκτες για τις πτυχές αυτές, θα συμπεριληφθούν στην πύλη παρακολούθησης της στρατηγικής για την ισότητα των φύλων και στην ετήσια έκθεση για την ισότητα των φύλων.

Προκειμένου να ενισχυθεί η διαθεσιμότητα, το πεδίο εφαρμογής και η συνάφεια των σχετικών δεδομένων σε επίπεδο ΕΕ, η παρούσα σύσταση καλεί τα κράτη μέλη να αναπτύξουν ή να βελτιώσουν τη συλλογή δεδομένων σε ορισμένους τομείς που σχετίζονται με την εφαρμογή της. Τα κράτη μέλη θα πρέπει ιδίως να βελτιώσουν τη συλλογή δεδομένων σχετικά με τη συμμετοχή των παιδιών στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, μεταξύ

---

⁶³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Στρατηγική για την ισότητα των φύλων, πύλη παρακολούθησης, προσβάσιμη στη διεύθυνση: [ges-monitor.page.main\(europa.eu\)](https://ges-monitor.page.main(europa.eu))

άλλων, όσον αφορά παιδιά που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση ή που προέρχονται από μειονεκτούσες ομάδες.

Η Επιτροπή θα δημοσιεύσει εμπειριστατωμένη έκθεση εντός πέντε ετών για να παρουσιάσει μια επισκόπηση της κατάστασης όσον αφορά την εφαρμογή της σύστασης, με βάση τους στόχους της Βαρκελώνης και όλες τις σχετικές πτυχές, συμπεριλαμβανομένων παραδειγμάτων πολιτικής και ορθής πρακτικής από τα κράτη μέλη.

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ**για την αναθεώρηση των στόχων της Βαρκελώνης σχετικά με την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα**

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 292, σε συνδυασμό με το άρθρο 153 παράγραφος 1 στοιχείο θ),

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Προκειμένου να αρθούν τα αντικίνητρα για τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θέσπισε το 2002 τους στόχους της Βαρκελώνης για την παιδική φροντίδα, οι οποίοι αποτελούνται από δύο στόχους: ποσοστό συμμετοχής στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα 33 % για παιδιά ηλικίας κάτω των 3 ετών και 90 % για τα παιδιά από την ηλικία των 3 ετών έως την ηλικία υποχρεωτικής σχολικής φοίτησης⁶⁴. Ενώ οι στόχοι αυτοί έχουν επιτευχθεί κατά μέσο όρο στην Ένωση, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών και στο εσωτερικό τους, ιδίως για τα παιδιά από νοικοκυριά χαμηλότερου εισοδήματος και για την ομάδα παιδιών μικρότερης ηλικίας.
- (2) Στόχος της παρούσας σύστασης είναι να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να αυξήσουν τη συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα προκειμένου να διευκολυνθεί η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας και να ενισχυθεί η κοινωνική και γνωστική ανάπτυξη όλων των παιδιών, και ιδίως των παιδιών που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση ή προέρχονται από μειονεκτούντα περιβάλλοντα.
- (3) Οι ευθύνες φροντίδας των παιδιών, ιδίως των πολύ μικρών παιδιών, περιορίζουν σημαντικά τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας. Το 2021 στην έρευνα εργατικού δυναμικού, το 27,9 % των γυναικών ηλικίας 25-49 ετών εκτός εργατικού δυναμικού ανέφερε ότι η φροντίδα παιδιών ή ενηλίκων που έχρηζαν φροντίδας ήταν ο κύριος λόγος για τη μη αναζήτηση εργασίας, σε σύγκριση με μόνο το 8,0 % των ανδρών· το 2019, δηλαδή προ πανδημίας, τα αντίστοιχα ποσοστά ανέρχονταν σε 32,6 % και 7,6 %⁶⁵. Ταυτόχρονα, το ποσοστό απασχόλησης των ατόμων ηλικίας 25-49 ετών με παιδιά ηλικίας κάτω των 6 ετών ήταν 90,1 % για τους άνδρες έναντι 67,2 % για τις γυναίκες. Η μη αμειβόμενη παροχή φροντίδας αποκλείει περίπου 7,7 εκατομμύρια γυναίκες στην Ευρώπη από τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, σε σύγκριση με μόλις 450 000 άνδρες.

⁶⁴ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης, της 15ης και 16ης Μαρτίου 2002 (2002), SN 100/1/02 REV1.

⁶⁵ Πίνακας δεδομένων της Eurostat LFSA_IGAR, «Care of adults with disabilities or children and other family or personal reasons» (Φροντίδα ενηλίκων με αναπηρία ή παιδιών και άλλοι οικογενειακοί ή προσωπικοί λόγοι), ποσοστό του πληθυσμού που δεν ανήκει στο εργατικό δυναμικό και επιθυμεί να εργαστεί, ηλικιακή ομάδα 15-64 ετών.

- (4) Οι γυναίκες είναι επίσης πιθανότερο να προσαρμόσουν το μοντέλο εργασίας τους στις ευθύνες φροντίδας, κάτι που έχει διαρκή αντίκτυπο στη σταδιοδρομία τους και συμβάλλει στο μισθολογικό και συνταξιοδοτικό χάσμα μεταξύ των φύλων. Οι εργαζόμενες γυναίκες αφιερώνουν κατά μέσο όρο 90 λεπτά περισσότερο από τους εργαζόμενους άνδρες σε οικιακές εργασίες και δραστηριότητες άμεσης φροντίδας σε καθημερινή βάση. Η αντιμετώπιση των διαφορών μεταξύ των φύλων στην απασχόληση αποτελεί σαφές επιχειρηματικό σχέδιο, καθώς συμβάλλει στην ανάπτυξη και είναι πιθανό να έχει θετικό αντίκτυπο στην παραγωγικότητα. Επιπλέον, η αντιμετώπιση των διαφορών μεταξύ των φύλων έχει εδραιωμένες θετικές επιπτώσεις στη μείωση της φτώχειας και στην κοινωνική ένταξη και αποτελεί μία από τις απαντήσεις στη συρρίκνωση του εργατικού δυναμικού.
- (5) Η διαθεσιμότητα οικονομικά προσιτών και υψηλής ποιότητας υπηρεσιών φροντίδας έχει ισχυρό θετικό αντίκτυπο στην κατάσταση της απασχόλησης των φροντιστών, ιδίως των γυναικών. Ενώ η παροχή προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας αυξήθηκε σε ολόκληρη την Ένωση, το χάσμα μεταξύ των φύλων στην απασχόληση μειώθηκε από 17,7 ποσοστιαίες μονάδες το 2002 σε 10,8 ποσοστιαίες μονάδες το 2021. Ωστόσο, η πρόοδος έχει παραμείνει στάσιμη τα τελευταία έτη.
- (6) Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων τονίζει τη σημασία της ισότητας των φύλων, της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής και της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας ως βασικών στόχων της Ένωσης. Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων ορίζει ότι η ίση μεταχείριση και οι ίσες ευκαιρίες για γυναίκες και άνδρες πρέπει να διασφαλίζονται και να προωθούνται σε όλους τους τομείς, μεταξύ άλλων, όσον αφορά τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, τους όρους και τις συνθήκες απασχόλησης και την εξέλιξη της σταδιοδρομίας. Αναγνωρίζει επίσης το δικαίωμα των παιδιών σε οικονομικά προσιτή και καλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα· το δικαίωμα των παιδιών στην προστασία από τη φτώχεια· και το δικαίωμα των παιδιών από μειονεκτούντα περιβάλλοντα σε ειδικά μέτρα για την ενίσχυση της ισότητας των ευκαιριών. Στο σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων προτείνεται, μεταξύ των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης που πρέπει να επιτευχθούν έως το 2030, τουλάχιστον το 78 % του πληθυσμού ηλικίας 20 έως 64 ετών να εργάζεται έως το 2030. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, το σχέδιο δράσης θέτει ως στόχο τη μείωση του χάσματος μεταξύ των φύλων στην απασχόληση τουλάχιστον κατά το ήμισυ σε σύγκριση με το 2019, μεταξύ άλλων, μέσω της αναθεώρησης των στόχων της Βαρκελώνης. Το σχέδιο δράσης αναγνωρίζει ότι η αύξηση της παροχής επίσημης προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας θα συμβάλει στην αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και στον καλύτερο συνδυασμό επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής. Με την παρούσα σύσταση, η Ένωση υλοποιεί τη δέσμευσή της στο σχέδιο δράσης.
- (7) Σε επίπεδο Ένωσης, αρκετές συστάσεις και οδηγίες στους τομείς της ισότητας των φύλων και των συνθηκών εργασίας αφορούν ορισμένα στοιχεία που σχετίζονται με τους στόχους της Βαρκελώνης. Η οδηγία (ΕΕ) 2019/1158 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁶⁶ δημιουργεί ένα πλαίσιο για την ισόρροπη ως

⁶⁶ Οδηγία (ΕΕ) 2019/1158 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, σχετικά με την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής για τους γονείς και τους φροντιστές και την κατάργηση της οδηγίας 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου (ΕΕ L 188 της 12.7.2019, σ. 79).

προς το φύλο λήψη των αδειών για οικογενειακούς λόγους και των ευέλικτων ρυθμίσεων εργασίας, καθώς και της άδειας φροντίδας.

- (8) Υπάρχουν διάφορες πρωτοβουλίες της Ένωσης που έχουν αναδείξει τη σημασία της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας για τα παιδιά. Η παρούσα σύσταση βασίζεται σε αυτές τις πρωτοβουλίες πολιτικής: Η σύσταση του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2019, σχετικά με συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας⁶⁷ βοηθά τα κράτη μέλη να βελτιώσουν τις υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας και υπογραμμίζει ότι οι υπηρεσίες αυτές πρέπει να είναι υψηλής ποιότητας, προσβάσιμες, οικονομικά προσιτές και χωρίς αποκλεισμούς. Η στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού⁶⁸ παρέχει ένα πλαίσιο δράσης της ΕΕ για την καλύτερη προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών και αναγνωρίζει τον ρόλο της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας ως επωφελή για τη γνωστική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών. Η σύσταση του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά⁶⁹ έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι τα παιδιά που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού έχουν ελεύθερη και αποτελεσματική πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, σε όλες τις περιφέρειες, καθώς και στις απομακρυσμένες και αγροτικές περιοχές.
- (9) Τα κράτη μέλη, όταν επενδύουν σε υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη ορισμένες διαστάσεις πέραν της απλής διαθεσιμότητας θέσεων, όπως η χρονική ένταση της συμμετοχής, το ποσοστό των παιδιών που συμμετέχουν και διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και η προσβασιμότητα, η οικονομική προσιτότητα και η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών φροντίδας. Ως εκ τούτου, η παρούσα σύσταση καθορίζει μέτρα για την αντιμετώπιση αυτών των πτυχών.
- (10) Για να διευκολυνθεί η συμμετοχή των ατόμων που παρέχουν βασική φροντίδα, κυρίως των γυναικών, στην αγορά εργασίας, ο αριθμός των ωρών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας θα πρέπει να είναι επαρκής ώστε να επιτρέπει στους γονείς την ουσιαστική ανάληψη αμειβόμενης εργασίας. Θα πρέπει να ενθαρρύνεται η συμμετοχή, λαμβάνοντας υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Όταν τα παιδιά δεν συμμετέχουν πλήρως σε προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, και οι δύο γονείς θα πρέπει να κάνουν χρήση των δικαιωμάτων άδειας για οικογενειακούς λόγους και ευέλικτων ρυθμίσεων εργασίας που παρέχονται από την οδηγία (ΕΕ) 2019/1158, όπως η μερική απασχόληση, τα ευέλικτα ωράρια εργασίας και η τηλεργασία, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι ευθύνες φροντίδας κατανέμονται εξίσου, και η συμμετοχή θα πρέπει να αυξάνεται σταδιακά με την ηλικία του παιδιού. Δεδομένης της σημασίας της διάστασης αυτής, η χρονική ένταση της συμμετοχής των παιδιών θα πρέπει να παρακολουθείται μαζί με τη συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα.
- (11) Επιπλέον, οι γυναίκες με χαμηλό επίπεδο επαγγελματικών δεξιοτήτων και οι γυναίκες από νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος με παιδιά αντιμετωπίζουν περισσότερα εμπόδια

⁶⁷ Σύσταση του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2019, σχετικά με συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας (ΕΕ C 189 της 5.6.2019, σ. 4).

⁶⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «Στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού» [COM(2021) 142 final της 24.3.2021, σ. 1].

⁶⁹ Σύσταση (ΕΕ) 2021/1004 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά (ΕΕ L 223 της 22.6.2021, σ. 14).

όσον αφορά την κατάρτιση και την εύρεση εργασίας και περισσότερο αντικίνητρα για την (επαν)ένταξη στην αγορά εργασίας, λόγω οικονομικών και μη οικονομικών περιορισμών στη συμμετοχή των παιδιών τους στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Η ενθάρρυνση της μεγαλύτερης συμμετοχής των παιδιών που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση και προέρχονται από μειονεκτούντα περιβάλλοντα σε χωρίς αποκλεισμούς προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα θα έχει θετικό αντίκτυπο στην επιστροφή των μητέρων τους στην εργασία. Η κατάσταση των γυναικών με αναπηρία ή των γυναικών που έχουν παιδιά με αναπηρία είναι ιδιαίτερα δύσκολη.

- (12) Η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έχει πολλαπλά οφέλη για τα παιδιά. Τα στοιχεία δείχνουν ότι η παροχή ποιοτικής προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας διαδραματίζει καίριο ρόλο στη βελτίωση της γνωστικής, κοινωνικής και εκπαιδευτικής ανάπτυξης των παιδιών από νεαρή ηλικία. Σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2019, σχετικά με συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας, η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα μπορεί να αποτελέσει αποτελεσματικό εργαλείο για την επίτευξη εκπαιδευτικής ισότητας για τα παιδιά που βρίσκονται σε μειονεκτική κατάσταση, όπως παιδιά με αναπηρία ή με ειδικές ανάγκες, παιδιά που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, παιδιά από οικογένειες μεταναστών, παιδιά πρόσφυγες, παιδιά Ρομά και παιδιά από άλλες μειονοτικές ομάδες, παιδιά που ζουν σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές με ανεπαρκείς υποδομές φροντίδας και παιδιά υπό εναλλακτική φροντίδα.
- (13) Στη σύσταση του Συμβουλίου για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά⁷⁰ και στη σύσταση του Συμβουλίου για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά⁷¹ επισημαίνεται ότι η ίση πρόσβαση σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας είναι καίριας σημασίας για τη διακοπή της μεταβίβασης του κοινωνικού αποκλεισμού και την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για τα παιδιά που βρίσκονται σε μειονεκτική κατάσταση. Η ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά ζητά από τα κράτη μέλη να υποβάλουν εθνικά σχέδια για την εφαρμογή της σύστασης εντός 9 μηνών από την έγκριση. Ωστόσο, τα ποσοστά συμμετοχής τους είναι σημαντικά χαμηλότερα, ιδίως μεταξύ των μικρότερων παιδιών, κάτι που μπορεί να οδηγήσει αργότερα σε χειρότερα εκπαιδευτικά αποτελέσματα και υψηλά ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης, ιδίως για τα παιδιά Ρομά ή τα παιδιά από οικογένειες μεταναστών, καθώς και τα παιδιά που στερούνται τη γονική φροντίδα. Η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα είναι επίσης σημαντική για τα παιδιά που εγκαταλείπουν την Ουκρανία για να ξεφύγουν από τον πόλεμο, όπως και για άλλα παιδιά που ζητούν ή απολαμβάνουν προστασία στην Ένωση. Για όλα αυτά τα δυνητικά ευάλωτα παιδιά θα πρέπει να εξασφαλίζεται ισότιμη πρόσβαση σε βασικές μη διαχωρισμένες υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας χωρίς αποκλεισμούς.
- (14) Ομοίως, τα παιδιά με αναπηρία έχουν το δικαίωμα συμμετέχουν σε βασική προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα σε ισότιμη βάση με τα άλλα παιδιά. Τα μισά παιδιά με αναπηρία λαμβάνουν φροντίδα μόνο από τους γονείς τους. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα είναι προσβάσιμη χωρίς αποκλεισμούς και συνδυάζεται με στοχευμένα μέτρα που

⁷⁰ Σύσταση (ΕΕ) 2021/1004 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά (ΕΕ L 223 της 22.6.2021, σ. 14).

⁷¹ Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Μαρτίου 2021, για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά (ΕΕ C 93 της 19.3.2021).

συμβάλλουν στην αντιμετώπιση ειδικών αναγκών, μεταξύ άλλων, μέσω μέτρων για την αντιμετώπιση των εμποδίων και του διαχωρισμού, τον εφοδιασμό του προσωπικού με τις απαραίτητες ικανότητες ή την πρόσληψη ειδικού προσωπικού για την αντιμετώπιση ατομικών αναγκών, και με εξατομικευμένα προγράμματα σπουδών, κατά περίπτωση.

- (15) Η υψηλή ποιότητα της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας είναι απαραίτητη για να εξασφαλιστεί ότι τα παιδιά επωφελούνται από τη συμμετοχή σε αυτήν. Μολονότι δεν υπάρχει ενιαίος τρόπος ορισμού και μέτρησης της έννοιας της ποιότητας στο πλαίσιο της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, η ουσία της έγκειται στην ποιότητα της αλληλεπίδρασης μεταξύ ενηλίκων και παιδιών, ανεξάρτητα από το υφιστάμενο σύστημα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν την παροχή υψηλής ποιότητας προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, λαμβάνοντας υπόψη τις διάφορες διαστάσεις που ορίζονται στη σύσταση, της 22ας Μαΐου 2019, σχετικά με συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας, μεταξύ άλλων, την πρόσβαση σε υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, τα προσόντα και τις συνθήκες εργασίας του προσωπικού, το παιδαγωγικό πρόγραμμα σπουδών, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση, καθώς και τη διακυβέρνηση και τη χρηματοδότηση. Ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να έχουν στοιχεία όπως η αναλογία προσωπικού/παιδιών, τα προσόντα του προσωπικού και η συνεχής επαγγελματική κατάρτιση.
- (16) Η ποιότητα της παροχής προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας αποτελεί επίσης σημαντικό παράγοντα για την εδραίωση της εμπιστοσύνης μεταξύ των γονέων και των ιδρυμάτων που παρέχουν εκπαίδευση και φροντίδα και, ως εκ τούτου, σημαντικό παράγοντα για τη διευκόλυνση της αυξημένης συμμετοχής στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα.
- (17) Η προσβασιμότητα είναι ακόμα μία σημαντική διάσταση της παροχής προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. Περιλαμβάνει επαρκείς υποδομές και διαθέσιμες δυνατότητες υποδοχής και ώρες λειτουργίας. Καλύπτει επίσης την προσαρμογή στις ειδικές ανάγκες των γονέων και την παροχή βοήθειας για την αντιμετώπιση πολύπλοκων διοικητικών διαδικασιών. Θα πρέπει να παρέχεται υποστήριξη, με διάφορες μορφές, για τη διεκπεραίωση των δικαστικών διαδικασιών, μεταξύ άλλων γλωσσική και ψηφιακή υποστήριξη, ιδίως σε ομάδες που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση ή προέρχονται από μειονεκτούντα περιβάλλοντα, οι οποίες, για παράδειγμα, δεν είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν ψηφιακά εργαλεία ή δεν έχουν πρόσβαση σε αυτά. Περιλαμβάνει επίσης την προσβασιμότητα για τα άτομα με αναπηρία, συμπεριλαμβανομένων παιδιών, γονέων και επαγγελματιών, σύμφωνα με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας που ορίζονται στα παραρτήματα I και III της οδηγίας (ΕΕ) 2019/882.
- (18) Επιπλέον, η προσβασιμότητα περιλαμβάνει την επαγγελματοποίηση του προσωπικού και των ειδικών με σκοπό την επαρκή στήριξη των παιδιών με αναπηρία ή με ειδικές ανάγκες, σε συνήθεις μη διαχωρισμένες εγκαταστάσεις. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι καταργούνται και προλαμβάνονται τα εμπόδια στη χρήση των υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, μεταξύ άλλων, και για τα άτομα με αναπηρία, και ότι οι υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας παρέχονται πραγματικά χωρίς αποκλεισμούς.
- (19) Κατά την αντιμετώπιση ζητημάτων προσβασιμότητας, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι εδαφικές ανισορροπίες. Ο μεγάλος χρόνος μετακίνησης που συνδέεται με την απόσταση, την έλλειψη ή τον περιορισμό των μεταφορικών συνδέσεων και την

κυκλοφοριακή συμφόρηση μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο για τη συμμετοχή. Οι απομακρυσμένες και οι αγροτικές περιοχές βρίσκονται σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση λόγω της έλλειψης επαρκών υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε τοπικό επίπεδο. Οι εν λόγω εδαφικές ανισοροπίες μπορούν να επιδεινώσουν τα ζητήματα οικονομικής προσιτότητας. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη τα διαφορετικά προφίλ των χρηστών υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας στα σχέδια κινητικότητας και να περιλαμβάνεται η εδαφική κάλυψη στη συλλογή δεδομένων για σκοπούς αξιολόγησης και παρακολούθησης.

- (20) Σε πολλά κράτη μέλη, το υψηλό κόστος της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό εμπόδιο για τη συμμετοχή. Τα στοιχεία της Eurostat δείχνουν ότι το κόστος αποτελεί παράγοντα που διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην απόφαση να μη χρησιμοποιηθούν επίσημες υπηρεσίες παιδικής φροντίδας σε πολλές χώρες, ιδίως για τα νοικοκυριά που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας. Σύμφωνα με τις στατιστικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το εισόδημα και τις συνθήκες διαβίωσης για το 2016, το 13 % των γονέων δεν χρησιμοποιεί υπηρεσίες παιδικής φροντίδας λόγω του κόστους τους⁷², ενώ το 11 % αντιμετωπίζει μέτριες ή μεγάλες δυσκολίες ώστε να αντεπεξέλθει στο κόστος τους⁷³. Τα ποσοστά αυτά είναι υπερδιπλάσια (28 % και 27 % αντίστοιχα) για τα νοικοκυριά που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας. Σύμφωνα με επιστημονικές έρευνες, η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα υψηλής ποιότητας αποφέρει σημαντικά οικονομικά, κοινωνικά, εκπαιδευτικά και αναπτυξιακά οφέλη. Η εξασφάλιση οικονομικά προσιτής προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας είναι, ως εκ τούτου, επωφελής για τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας· αυτό έχει επίσης θετικό μακροπρόθεσμο αναπτυξιακό αντίκτυπο στην εκπαίδευση από νεαρή ηλικία, καθώς θέτει τα θεμέλια για μια θετική στάση απέναντι στη μάθηση καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής, η οποία δεν αφορά απλώς τα παιδιά που συμμετέχουν, αλλά επεκτείνεται στην κοινωνία γενικότερα. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι το κόστος της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας είναι ανάλογο προς το εισόδημα των νοικοκυριών και δεν αποτελεί εμπόδιο για την πρόσβαση στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν υπόψη και άλλες δαπάνες που σχετίζονται με τη συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, όπως οι μεταφορές, ο ρουχισμός και ο εξοπλισμός που απαιτείται σε εγκαταστάσεις φροντίδας.
- (21) Ένας τρόπος για να εξασφαλιστεί επαρκής παροχή προσβάσιμης και οικονομικά προσιτής προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας είναι η θέσπιση νόμιμου δικαιώματος στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, με το οποίο οι δημόσιες αρχές εγγυώνται μια θέση για όλα τα παιδιά των οποίων οι γονείς τη ζητούν, ανεξάρτητα από το καθεστώς απασχόλησης, την κοινωνικοοικονομική ή την

⁷² Πηγή δεδομένων: Ειδική ενότητα EU-SILC 2016 σχετικά με την πρόσβαση σε υπηρεσίες, [ilc_ats04](#) «Children by household type, income group, degree of urbanisation and main reason for not meeting needs for formal childcare services» (Παιδιά ανά τύπο νοικοκυριού, εισοδηματική ομάδα, βαθμό αστικοποίησης και κύριο λόγο για τη μη κάλυψη των αναγκών για επίσημες υπηρεσίες παιδικής φροντίδας) (ημερομηνία έκδοσης 20/6/2022).

⁷³ Πηγή δεδομένων: Ειδική ενότητα EU-SILC 2016 σχετικά με την πρόσβαση σε υπηρεσίες, [ilc_ats03](#) «Children receiving formal childcare services by household type, income group, degree of urbanisation and level of difficulty to afford formal childcare services» (Παιδιά που λαμβάνουν επίσημες υπηρεσίες παιδικής φροντίδας ανά τύπο νοικοκυριού, εισοδηματική ομάδα, βαθμό αστικοποίησης και επίπεδο δυσκολίας στην παροχή επίσημων υπηρεσιών παιδικής φροντίδας) (ημερομηνία έκδοσης 20/6/2022).

οικογενειακή κατάστασή τους. Στα περισσότερα κράτη μέλη, το νόμιμο αυτό δικαίωμα υπάρχει ήδη, αλλά η ηλικία έναρξης του δικαιώματος ποικίλλει σημαντικά. Ιδανικά, δεν θα πρέπει να υπάρχει κενό μεταξύ του τέλους της επαρκώς αμειβόμενης άδειας για οικογενειακούς λόγους και του νόμιμου δικαιώματος σε μια θέση στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα.

- (22) Η αύξηση της διαθεσιμότητας προσβάσιμης και οικονομικά προσιτής προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας για τις οικογένειες και η βελτίωση των συνθηκών εργασίας και των μισθών στον συγκεκριμένο τομέα αναμένεται να αποφέρουν οικονομικά οφέλη. Ταυτόχρονα, η δημοσιονομική διατηρησιμότητα των επενδύσεων στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα μπορεί να βελτιστοποιηθεί με την αξιολόγηση του αντικτύπου στα δημόσια οικονομικά και με την τακτική παρακολούθηση και τη συνεχή βελτίωση της σχέσης κόστους-αποτελεσματικότητας, με βάση τις βέλτιστες πρακτικές, συμπεριλαμβανομένου του αποτελεσματικού σχεδιασμού των μηχανισμών χρηματοδότησης που συνάδουν με τη συνολική διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών.
- (23) Η εύκολη πρόσβαση σε επαρκείς πληροφορίες, εντός και εκτός διαδικτύου, σχετικά με την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα είναι καίριας σημασίας για τους γονείς. Αυτή αφορά πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα και τη διαθεσιμότητα κατάλληλων υπηρεσιών, τις λεπτομέρειες πρόσβασης και την επιλεξιμότητα για χρηματοδοτική στήριξη, κατά περίπτωση.
- (24) Η έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με τα δικαιώματα των γονέων και των παιδιών όσον αφορά την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και τη σημασία της για τα μελλοντικά εκπαιδευτικά αποτελέσματα αποτελεί πρόσθετο εμπόδιο για τη χρήση των υπηρεσιών, κάτι που επηρεάζει τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας. Η ορθή και διεξοδική ενημέρωση των γονέων θα πρέπει να οδηγεί στη λήψη καλά μελετημένων και τεκμηριωμένων αποφάσεων σχετικά με τις επιλογές φροντίδας.
- (25) Ο τομέας της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας πάσχει από έλλειψη προσωπικού σε πολλές χώρες. Το πρόβλημα αυτό μπορεί να αντιμετωπιστεί μέσω πολλαπλών στρατηγικών, όπως η βελτίωση των συνθηκών εργασίας, των προοπτικών σταδιοδρομίας και των ικανοποιητικών αμοιβών, οι δυνατότητες τακτικής αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης, η ανάπτυξη δημιουργικών στρατηγικών πρόσληψης και η πρόσκληση προς διάφορες υποεκπροσωπούμενες ομάδες να ενταχθούν στο εργατικό δυναμικό της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, όπως άνδρες ή άτομα που προέρχονται από διάφορα πολιτισμικά υπόβαθρα, π.χ. μετανάστες και πρόσφυγες. Ένας απλός και ταχύς μηχανισμός αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση των ελλείψεων. Για παράδειγμα, η σύσταση (ΕΕ) 2022/554 της Επιτροπής⁷⁴ εξετάζει το ζήτημα της πρόσβασης όσων εγκαταλείπουν την Ουκρανία για να ξεφύγουν από τον πόλεμο σε νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα.
- (26) Η πρόωση δίκαιων συνθηκών εργασίας για το προσωπικό της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας αναμένεται να συμβάλει στην προσέλκυση νέων εργαζομένων και, ταυτόχρονα, να εξασφαλίσει ότι τα άτομα που εργάζονται στον τομέα αυτόν είναι πρόθυμα και ικανά να παραμείνουν στην εργασία τους μέχρι τη συνταξιοδότησή τους. Μπορεί επίσης να συμβάλει στην αντιμετώπιση του διαχωρισμού με βάση το φύλο στον τομέα. Στο πλαίσιο αυτό, οι κατευθυντήριες

⁷⁴ Σύσταση (ΕΕ) 2022/554 της Επιτροπής, σχετικά με την αναγνώριση των προσόντων των ατόμων που προσπαθούν να ξεφύγουν από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία (ΕΕ L 107 της 6.4.2022, σ. 1).

γραμμές πολιτικής της ΔΟΕ για την προώθηση της αξιοπρεπούς εργασίας για το προσωπικό προσχολικής εκπαίδευσης⁷⁵ παρέχουν καθοδήγηση σχετικά με την πιθανή εφαρμογή των συστάσεων όσον αφορά την επαγγελματική εξέλιξη και την εξέλιξη της σταδιοδρομίας, τις ικανοποιητικές αποδοχές, συμπεριλαμβανομένης της ίσης αμοιβής, τη βιώσιμη απασχόληση και τις βιώσιμες συνθήκες εργασίας, καθώς και την προώθηση του κοινωνικού διαλόγου σε αυτόν τον τομέα.

- (27) Η φροντίδα των παιδιών δεν σταματά όταν πηγαίνουν στο δημοτικό σχολείο. Οι ανάγκες φροντίδας των παιδιών από την ηλικία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης μπορούν να περιορίσουν εξίσου τη συμμετοχή των μητέρων στην αγορά εργασίας και τον χρόνο εργασίας τους εάν δεν υπάρχουν κατάλληλες, ποιοτικές και οικονομικά προσιτές λύσεις για τη φροντίδα μετά το σχολείο και κατά τη διάρκεια των διακοπών, στο πλαίσιο των εθνικών σχολικών συστημάτων. Εάν δεν υπάρχουν δυνατότητες φροντίδας για τα μεγαλύτερα παιδιά, η διαθεσιμότητα της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας για τα μικρότερα αδέρφια δεν επιτρέπει τη συμμετοχή των γονέων στην αγορά εργασίας, κάτι που με τη σειρά του ενδέχεται να έχει αντίκτυπο στη χρήση υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας για τα μικρότερα αδέρφια. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν επαρκή, ποιοτική και οικονομικά προσιτή εξωσχολική φροντίδα. Αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει, κατά περίπτωση, προσφορά για την επίβλεψη και την υποστήριξη της μελέτης για το σπίτι, ιδίως για παιδιά από μειονεκτούντα περιβάλλοντα.
- (28) Η ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής εξακολουθεί να αποτελεί μεγάλη πρόκληση για πολλούς γονείς, ιδίως για τις γυναίκες. Η δυσκολία εξισορρόπησης της εργασίας με τις ευθύνες φροντίδας αποτελεί μείζον εμπόδιο που συμβάλλει στην υποεκπροσώπηση των γυναικών στην αγορά εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, τα έμφυλα στερεότυπα συχνά επηρεάζουν τους ρόλους των γυναικών και των ανδρών όσον αφορά τη φροντίδα. Η ανισορροπία μεταξύ της παροχής φροντίδας από τις γυναίκες σε σύγκριση με τους άνδρες ενισχύει τα έμφυλα στερεότυπα τόσο στα επαγγέλματα όσο και στους ρόλους των ανδρών και των γυναικών.
- (29) Αυτό το συνεχιζόμενο χάσμα μεταξύ των φύλων όσον αφορά τη φροντίδα θα πρέπει να αντιμετωπιστεί, ιδίως μέσω της ενθάρρυνσης της χρήσης άδειας για οικογενειακούς λόγους και ευέλικτων ρυθμίσεων του χρόνου εργασίας από τους πατέρες, κατά περίπτωση, σε συνδυασμό με πιο ισότιμο καταμερισμό των ευθυνών φροντίδας στα ζευγάρια όσον αφορά την αμειβόμενη και μη αμειβόμενη εργασία. Η εφαρμογή της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1158 αναμένεται να ενισχύσει το δικαίωμα των εργαζομένων με ευθύνες φροντίδας να ζητούν άδεια για οικογενειακούς λόγους και ευέλικτες ρυθμίσεις του χρόνου εργασίας. Η περαιτέρω δράση θα πρέπει να επικεντρωθεί στην ευαισθητοποίηση σχετικά με αυτά τα νέα δικαιώματα και στην παρακολούθηση του αν οι εργαζόμενοι μπορούν να κάνουν πλήρη χρήση αυτών των δικαιωμάτων χωρίς να αντιμετωπίζουν δυσμενή μεταχείριση στην εργασία.
- (30) Για την καλύτερη κατανόηση των αναγκών και των περιορισμών στην παροχή φροντίδας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν τη διαθεσιμότητα επαρκών

---

⁷⁵ Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, «Meeting of Experts on Policy Guidelines on the promotion of decent work for early childhood education personnel» (Διάσκεψη εμπειρογνομόνων σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές πολιτικής για την προώθηση της αξιοπρεπούς εργασίας για το προσωπικό προσχολικής εκπαίδευσης), διατίθεται στη διεύθυνση: https://www.ilo.org/sector/Resources/codes-of-practice-and-guidelines/WCMS_236528/lang-en/index.htm

δεδομένων με ικανοποιητικό βαθμό λεπτομέρειας, αξιοπιστίας και συγκρισιμότητας. Δεδομένου ότι η οδηγία (ΕΕ) 2019/1158 δεν περιέχει ειδικές διατάξεις σχετικά με τη συλλογή δεδομένων, τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να περιλαμβάνουν τη λήψη άδειας για οικογενειακούς λόγους, λαμβάνοντας υπόψη το μεθοδολογικό εγχειρίδιο για το πλαίσιο δεικτών ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής που εκπονήθηκε από την Επιτροπή Απασχόλησης και την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας για τη στήριξη της ορθής παρακολούθησης και αξιολόγησης της οδηγίας.

- (31) Η πρόοδος στην εφαρμογή της παρούσας σύστασης θα πρέπει να παρακολουθείται τακτικά στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, της ετήσιας έκθεσης για την ισότητα των φύλων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και της πύλης παρακολούθησης της στρατηγικής για την ισότητα των φύλων. Για τον σκοπό αυτόν, τα κράτη μέλη θα πρέπει ιδίως να στηρίζουν την Επιτροπή στην ανάπτυξη και στον υπολογισμό ενός δείκτη για τη μέτρηση του χάσματος μεταξύ των φύλων όσον αφορά τη φροντίδα, δηλαδή τη διαφορά του χρόνου που αφιερώνουν οι γυναίκες και οι άνδρες στην παροχή φροντίδας, το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων και τη χρήση του χρόνου σε αμειβόμενη και μη αμειβόμενη εργασία, ώστε να γίνουν καλύτερα κατανοητές οι αλληλεξαρτήσεις μεταξύ των στοιχείων αυτών με σκοπό την υποστήριξη της ανάπτυξης τεκμηριωμένων πολιτικών για την ισότητα των φύλων και κοινωνικών πολιτικών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων στον τομέα της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, αξιοποιώντας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τη στήριξη της Επιτροπής, μεταξύ άλλων, μέσω του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης, με την ανταλλαγή ορθών πρακτικών, κατάλληλων διαδικασιών και μεθοδολογιών, τη συλλογή δεδομένων, τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών και τον αποτελεσματικότερο και αποδοτικότερο διοργανικό συντονισμό και τον σχεδιασμό, την κατανομή και την επαγγελματική εξέλιξη των ανθρώπινων πόρων στον τομέα της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.
- (32) Ο όρος «προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα» θα πρέπει να θεωρείται, όπως ορίζεται στη σύσταση του Συμβουλίου για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα υψηλής ποιότητας, ότι αναφέρεται σε οποιοδήποτε ρυθμιζόμενο σύστημα το οποίο παρέχει εκπαίδευση και φροντίδα για τα παιδιά από τη γέννησή τους έως την ηλικία υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης —ανεξάρτητα από τη δομή, τη χρηματοδότηση, το ωράριο λειτουργίας ή το περιεχόμενο του προγράμματος— και περιλαμβάνει την παροχή ημερήσιας φροντίδας σε ειδικά κέντρα ή σε οικογενειακό περιβάλλον· την παροχή ιδιωτικώς και δημοσίως χρηματοδοτούμενης αγωγής· και την παροχή προσχολικής και νηπιακής αγωγής.
- (33) Προκειμένου να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος της παρούσας σύστασης, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρακολουθούν την πρόοδό της και να υποβάλλουν τακτικά σχετικές εκθέσεις,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΣΥΣΤΑΣΗ: ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

1. Στόχος της παρούσας σύστασης είναι να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να αυξήσουν τη συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, προκειμένου να διευκολυνθεί η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας και να ενισχυθεί η κοινωνική και γνωστική ανάπτυξη των παιδιών, ιδίως εκείνων που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση ή προέρχονται από μειονεκτούντα περιβάλλοντα.
2. Η παρούσα σύσταση αφορά την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα για όλα τα παιδιά.

ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΒΑΡΚΕΛΩΝΗΣ

3. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας παρέχοντας υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας σύμφωνα με τα εθνικά πρότυπα παροχής, διασφαλίζοντας ότι έως το 2030:
- α) τουλάχιστον το 50 % των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών θα συμμετέχει στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα⁷⁶ και
  - β) τουλάχιστον το 96 % των παιδιών ηλικίας μεταξύ 3 ετών και της ηλικίας έναρξης της υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης θα συμμετέχει σε προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα⁷⁷.

ΕΝΤΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

4. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρύνουν την ένταση χρόνου της συμμετοχής των παιδιών στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, η οποία να είναι συμβατή με την ουσιαστική συμμετοχή των γονέων, ιδίως των μητέρων, στην αγορά εργασίας.
5. Τα κράτη μέλη καλούνται να διασφαλίσουν ότι υπάρχουν διαθέσιμες υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, ώστε να καταστεί δυνατή η συμμετοχή παιδιών, η οποία θα μπορούσε σταδιακά να αυξηθεί με την ηλικία του παιδιού:
- α) τουλάχιστον 25 ώρες την εβδομάδα για παιδιά ηλικίας κάτω των 3 ετών και
  - β) τουλάχιστον 35 ώρες την εβδομάδα για παιδιά ηλικίας 3 ετών και άνω.

ΕΝΤΑΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΑΠΟ ΜΕΙΟΝΕΚΤΟΥΝΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ, ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ Ή ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

6. Τα κράτη μέλη θα πρέπει:
- α) να εφαρμόζουν στοχευμένα μέτρα για να καταστήσουν δυνατή και να αυξήσουν τη συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα παιδιών από μειονεκτούντα περιβάλλοντα, συμπεριλαμβανομένων παιδιών που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και παιδιών με αναπηρία ή με ειδικές ανάγκες·
  - β) να γεφυρώσουν το χάσμα συμμετοχής στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα μεταξύ των παιδιών που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού και του συνολικού πληθυσμού των παιδιών.

ΠΟΙΟΤΗΤΑ

7. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι:
- α) οι υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας για όλα τα παιδιά είναι υψηλής ποιότητας, προκειμένου να αυξηθεί η εμπιστοσύνη των γονέων στις

⁷⁶ Πηγή δεδομένων: Eurostat, επιχείρηση EU-SILC 2020, «Children in formal childcare or education by age group and duration - % over the population of each age group - EU» (Παιδιά σε επίσημη παιδική φροντίδα ή εκπαίδευση ανά ηλικιακή ομάδα και διάρκεια — % πάνω από τον πληθυσμό κάθε ηλικιακής ομάδας — EE), επιγραμμικός κώδικας δεδομένων: [ilc_caindformal].

⁷⁷ Πηγή δεδομένων: Eurostat, συλλογή δεδομένων UOE, «Pupils from age 3 to the starting age of compulsory education at primary level - % of the population of the corresponding age» (Μαθητές ηλικίας από 3 ετών έως την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης — % του πληθυσμού της αντίστοιχης ηλικίας), επιγραμμικός κώδικας δεδομένων: [educ_uoe_enra21].

υπηρεσίες και να συμβάλουν στην υγιή σωματική, κοινωνική, συναισθηματική, γνωστική και εκπαιδευτική ανάπτυξη του παιδιού·

- β) τα εθνικά πλαίσια ποιότητας που ενθαρρύνονται να αναπτύξουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου για συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας περιλαμβάνουν την παροχή υπηρεσιών για παιδιά και των δύο ηλικιακών ομάδων που καλύπτονται από την παρούσα σύσταση. Τα εθνικά πλαίσια ποιότητας θα πρέπει ιδίως να προβλέπουν:
- επαρκείς αναλογίες προσωπικού-παιδιών και μεγέθη ομάδων, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία των παιδιών και τυχόν αναπηρίες ή ειδικές ανάγκες τους· και
  - να στηρίζουν την επαγγελματοποίηση όλου του προσωπικού προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, μεταξύ άλλων, με την αύξηση του απαιτούμενου επιπέδου αρχικής εκπαίδευσης και την εξασφάλιση συνεχούς επαγγελματικής εξέλιξης μέσω ευκαιριών επαρκούς και δια βίου κατάρτισης.

ΕΔΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ

8. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις για τα παιδιά και τις οικογένειές τους όσον αφορά την πρόσβαση σε κατάλληλες εγκαταστάσεις εκπαίδευσης και φροντίδας, παρέχοντας επαρκή εδαφική κάλυψη της παροχής προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. Για τον σκοπό αυτόν, τα κράτη μέλη θα πρέπει ιδίως:
- α) να οργανώσουν επαρκώς την παροχή προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε αστικές και αγροτικές περιοχές, σε εύπορες και μειονεκτούσες συνοικίες και περιφέρειες, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες περιοχών όπως η πυκνότητα του παιδικού πληθυσμού, η κατανομή των παιδιών ανά ηλικία, ενώ αυτό θα πρέπει να συνάδει πλήρως με τις αρχές της εξάλειψης του διαχωρισμού και της απαγόρευσης των διακρίσεων και να πραγματοποιείται σε στενή συνεργασία με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές·
- β) να λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη για εύλογους χρόνους μετακίνησης, ιδίως με τα δημόσια μέσα μεταφοράς, κατά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τους τύπους παροχής υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΙΤΟΤΗΤΑ

9. Για τα υπόλοιπα παιδιά, εκτός εκείνων που καλύπτονται από τη σύσταση του Συμβουλίου για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά, τα οποία θα πρέπει να απολαμβάνουν δωρεάν και ουσιαστική πρόσβαση σε υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι το καθαρό κόστος της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας είναι ευλόγως ανάλογο προς τα λοιπά έξοδα του νοικοκυριού και το διαθέσιμο εισόδημα, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται:
- α) να περιορίσουν τις άμεσες δαπάνες για τους γονείς·
- β) κατά περίπτωση, να θεσπίσουν κλιμακούμενα δίδακτρα ανάλογα με το οικογενειακό εισόδημα ή μέγιστο ποσό διδάκτρων για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα.

ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ

10. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αίρουν συνεχώς τα εμπόδια για την πρόσβαση στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα εξής:
- α) παροχή λύσεων για τους γονείς με άτυπο ωράριο εργασίας με σκοπό τον καλύτερο συνδυασμό επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής·
  - β) αντιμετώπιση των αναγκών των μονογονεϊκών οικογενειών·
  - γ) εξασφάλιση της πρόσβασης στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα ανεξάρτητα από το εργασιακό καθεστώς των γονέων κατά τρόπο συνεπή με την παροχή κινήτρων για εργασία·
  - δ) διασφάλιση της προσβασιμότητας των κτιρίων, των υποδομών και των μεταφορών, καθώς και μαθησιακού υλικού και ψηφιακών εργαλείων για γονείς και παιδιά με αναπηρία ή με ειδικές ανάγκες·
  - ε) παροχή αποτελεσματικής στήριξης και κατάλληλης ενημέρωσης και επικοινωνίας για παιδιά και γονείς με αναπηρία ή με ειδικές ανάγκες, και αντιμετώπιση των γλωσσικών και πολιτιστικών εμποδίων, ώστε να καταστεί δυνατή η συμμετοχή τους σε συνήθεις μη διαχωρισμένες εγκαταστάσεις χωρίς αποκλεισμούς·
  - στ) προορατική παροχή σαφούς ενημέρωσης σχετικά με τα οφέλη της συμμετοχής στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και σχετικά με τις υφιστάμενες ευκαιρίες, τους κανόνες επιλεξιμότητας και τις διοικητικές διαδικασίες για την πρόσβαση σε υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας·
  - ζ) παροχή διοικητικής υποστήριξης για την εγγραφή, με ιδιαίτερη προσοχή στους γονείς που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση ή προέρχονται από μειονεκτούν περιβάλλον.
11. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν νόμιμο δικαίωμα στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Κατά τον καθορισμό της ηλικίας έναρξης του νόμιμου δικαιώματος, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τη διαθεσιμότητα και τη διάρκεια της επαρκώς αμειβόμενης άδειας για οικογενειακούς λόγους, με στόχο την αποφυγή κενών μεταξύ της λήξης της εν λόγω άδειας και της έναρξης της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.

ΕΞΩΣΧΟΛΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

12. Εκτός από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν ολοκληρωμένη προσέγγιση όσον αφορά τη φροντίδα των παιδιών, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες φροντίδας για παιδιά διαφόρων ηλικιών, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, διευκολύνοντας την οικονομικά προσιτή και υψηλής ποιότητας εξωσχολική φροντίδα για όλα τα παιδιά στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (κάλυψη μετά το σχολείο και κατά τη διάρκεια των διακοπών), συμπεριλαμβανομένων εκείνων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, συνεκτιμώντας την οργάνωση του σχολείου και των διακοπών σε εθνικό επίπεδο. Η προσέγγιση αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει τη στήριξη των σχολικών εργασιών, ιδίως για τα παιδιά που προέρχονται από μειονεκτούντα περιβάλλοντα ή βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση.

ΕΠΙΓΝΩΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

13. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι γονείς γνωρίζουν τα δικαιώματά τους, συμπεριλαμβανομένου, κατά περίπτωση, του δικαιώματος για λήψη θέσης στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι διαφορετικές παραδόσεις και τα διαφορετικά υπόβαθρα ενδέχεται να επηρεάσουν τη γνώση, την αντίληψη και την εμπιστοσύνη στο σύστημα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.
14. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να ενημερώνουν προορατικά τους γονείς σχετικά με τις δυνατότητες, τα οφέλη, το κόστος και, κατά περίπτωση, την οικονομική στήριξη για τη χρήση της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. Θα πρέπει να εξεταστούν τα ακόλουθα ζητήματα:
- α) οι ανάγκες των γονέων για πληροφορίες σχετικά με την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, με δεδομένη την ποικιλομορφία των δεξιοτήτων, των ικανοτήτων, του κοινωνικοοικονομικού υποβάθρου και τυχόν αναπηρίας τους·
  - β) οι πληροφορίες να είναι εύκολα προσβάσιμες τόσο εντός όσο και εκτός διαδικτύου, με δεδομένες τις διαφορετικές γλωσσικές ανάγκες και τη διαθεσιμότητα ψηφιακών εργαλείων.
15. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν αποτελεσματικές, αμερόληπτες και προσβάσιμες διαδικασίες υποβολής καταγγελιών για την αναφορά ζητημάτων ή περιστατικών στις αρμόδιες αρχές.

ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

16. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν δίκαιες συνθήκες εργασίας για το προσωπικό στον τομέα της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, ιδίως με την προώθηση του κοινωνικού διαλόγου και των συλλογικών διαπραγματεύσεων και με την υποστήριξη της ανάπτυξης ελκυστικών μισθών στον τομέα, με παράλληλο σεβασμό της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων.
17. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να καλύψουν τις ανάγκες σε δεξιότητες και τις ελλείψεις εργαζομένων στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, ιδίως με τους εξής τρόπους:
- α) βελτιώνοντας την αρχική και τη συνεχή εκπαίδευση και κατάρτιση ώστε οι σημερινοί και οι μελλοντικοί εργαζόμενοι στον τομέα της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας να εφοδιαστούν με τις απαραίτητες δεξιότητες και ικανότητες·
  - β) δημιουργώντας επαγγελματικές σταδιοδρομίες στον τομέα της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, μεταξύ άλλων, μέσω της αναβάθμισης των δεξιοτήτων, της επανειδίκευσης και των υπηρεσιών πληροφόρησης και καθοδήγησης·
  - γ) παρέχοντας ελκυστικό επαγγελματικό καθεστώς και προοπτικές σταδιοδρομίας στους εργαζομένους στον τομέα της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας·
  - δ) εφαρμόζοντας μέτρα για την αντιμετώπιση των έμφυλων στερεοτύπων και του διαχωρισμού με βάση το φύλο, ώστε να καταστεί το επάγγελμα ελκυστικό τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες.

ΧΑΣΜΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

18. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρύνουν τον ισότιμο καταμερισμό της φροντίδας των παιδιών μεταξύ των γονέων με τους εξής τρόπους:

- α) καταπολεμώντας τα έμφυλα στερεότυπα και ενθαρρύνοντας την ισόρροπη συμμετοχή και των δύο γονέων στις ευθύνες φροντίδας σε ισότιμη βάση, μεταξύ άλλων, μέσω εκστρατειών επικοινωνίας·
- β) προωθώντας και υποστηρίζοντας φιλικές προς την οικογένεια ρυθμίσεις του χρόνου εργασίας και τη χρήση άδειας για οικογενειακούς λόγους και από τους δύο γονείς, ιδίως από τους άνδρες, καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους.

ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

19. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν ορθή και αποτελεσματική διακυβέρνηση πολιτικής στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, ιδίως με τους εξής τρόπους:
- α) εξασφαλίζοντας στενή συνεργασία μεταξύ των διαφόρων ιδρυμάτων χάραξης πολιτικής και των υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, και στηρίζοντας τη συνεργασία με άλλα ιδρύματα χάραξης πολιτικής και υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για την προσχολική ανάπτυξη και εκπαίδευση· και
  - β) κινητοποίηση και οικονομικά αποδοτική χρήση κατάλληλης και βιώσιμης χρηματοδότησης για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, μεταξύ άλλων με τη χρήση ενωσιακών κονδυλίων και μέσων, και με την υιοθέτηση πολιτικών που ευνοούν τη διατηρήσιμη χρηματοδότηση των υπηρεσιών παιδικής μέριμνας που συνάδουν με τη συνολική διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών.
20. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναπτύξουν ή να βελτιώσουν τη συλλογή δεδομένων σχετικά με:
- α) τη συμμετοχή των παιδιών στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, σε ετήσια βάση και με έρευνες σε επαρκές μέγεθος δείγματος, μεταξύ άλλων, όσον αφορά τα παιδιά που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση ή προέρχονται από μειονεκτούντα περιβάλλοντα·
  - β) τις διαφορές στη χρήση του χρόνου στην αμειβόμενη και μη αμειβόμενη εργασία μεταξύ γυναικών και ανδρών με ευθύνες φροντίδας, κατά προτίμηση με την αξιοποίηση μελετών διάθεσης του χρόνου με βάση το πρότυπο που καθορίζεται από τις εναρμονισμένες ευρωπαϊκές έρευνες χρήσης χρόνου·
  - γ) τη χρήση αδειών για οικογενειακούς λόγους ανά φύλο, από διοικητικά δεδομένα με εναρμονισμένο τρόπο σε επίπεδο ΕΕ και έγκριση του πλαισίου δεικτών για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής, που εκπονήθηκε από την κοινή υποομάδα της Επιτροπής Απασχόλησης (EMCO) και της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας (ΕΚΠ)·
  - δ) τις συνθήκες εργασίας του προσωπικού της ΠΕΦ, καλύπτοντας ιδίως τις πτυχές που αναφέρονται στις συστάσεις 16 και 17·
  - ε) ελλείψεις στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, προσβασιμότητα, οικονομική προσιτότητα και ποιότητα της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε τακτική βάση τουλάχιστον ανά εξαετία· και την εδαφική κατανομή της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, ιδίως για την αξιολόγηση των εδαφικών ανισοτήτων, μεταξύ άλλων σε απομακρυσμένες και αγροτικές περιοχές.
21. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους για να διασφαλίσουν ότι τα δεδομένα είναι συγκρίσιμα σε επίπεδο ΕΕ με επαρκή βαθμό λεπτομέρειας.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

22. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενημερώσουν την Επιτροπή σχετικά με τα μέτρα για την εφαρμογή της παρούσας σύστασης έως [1 έτος μετά την έκδοση].
23. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεργάζονται με την Επιτροπή όσον αφορά την πρόθεσή της:
- α) να βελτιώσει την τακτική παροχή δεδομένων μέσω της δημοσίευσης στον δικτυακό τόπο της Eurostat, καθώς και στην πύλη παρακολούθησης της στρατηγικής για την ισότητα των φύλων:
    - 1) περαιτέρω ανάλυσης ανά ηλικία των παιδιών που συμμετέχουν στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, τη χρονική ένταση της συμμετοχής και το ποσοστό συμμετοχής των παιδιών που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού·
    - 2) διαστημάτων εμπιστοσύνης για τον κύριο δείκτη EU-SILC «Παιδιά σε επίσημη παιδική φροντίδα ή εκπαίδευση» και άλλους σχετικούς δείκτες παράλληλα με τα ποσοστά συμμετοχής για τη διασφάλιση της συγκρισιμότητας μεταξύ ετών και χωρών·
    - 3) πληρέστερων επεξηγηματικών πληροφοριών σχετικά με τα δεδομένα που συλλέγονται, ιδίως όσον αφορά τα προγράμματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας που καλύπτονται από τον ορισμό των δεικτών.
  - β) να κινητοποιήσει ενωσιακή χρηματοδότηση για τη στήριξη εθνικών μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα·
  - γ) να παρακολουθεί την εφαρμογή της παρούσας σύστασης στο πλαίσιο της ετήσιας έκθεσης για την ισότητα των φύλων στην Ένωση και του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, μεταξύ άλλων, κατά περίπτωση, με την έκδοση ειδικών ανά χώρα συστάσεων προς τα κράτη μέλη, και να υποβάλει έκθεση στο Συμβούλιο εντός πέντε ετών σχετικά με την πρόοδο σε σχέση με την παρούσα σύσταση·
  - δ) να διευκολύνει την ανάπτυξη περαιτέρω δεικτών στην Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας και στην Επιτροπή Απασχόλησης, την ανάπτυξη της ανταλλαγής ορθών πρακτικών και αμοιβαίας μάθησης μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και δραστηριοτήτων ανάπτυξης τεχνικών ικανοτήτων, και να συνεχίσει να στηρίζει τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν μεταρρυθμίσεις στον τομέα της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, ιδίως μέσω του στρατηγικού πλαισίου του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης και του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης·

- ε) να ενθαρρύνει οργανισμούς της Ένωσης, όπως το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων και το Eurofound, να συλλέγουν δεδομένα σε τακτική βάση, να αναπτύσσουν δείκτες και να διενεργούν αναλύσεις σχετικά με το χάσμα μεταξύ των φύλων όσον αφορά τη φροντίδα, το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων και τη χρήση του χρόνου στην αμειβόμενη και μη αμειβόμενη εργασία, στις ατομικές και κοινωνικές δραστηριότητες γυναικών και ανδρών με ευθύνες φροντίδας και στις εργασιακές ρυθμίσεις καθ' όλη τη διάρκεια του εργασιακού τους βίου.

Βρυξέλλες,

*Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος*